

Srečno
in zdravo
1988. leto

vam želi
uredništvo

LETO LVIII

JANUAR

ŠT. 1 - 1988

GLASILO SOZD HMEZAD, KI ZDRUŽUJE KMETIJSTVO ŽALEC ★ KMETIJSKI KOMBINAT ŠMARJE ★ KMETIJSTVO ILIRSKA BISTRICA ★ KMETIJSKA ZADRUGA »DRAVA« Radlje ★ SADJARSTVO »MIROSAN« Petrovče ★ VRTNARSTVO Celje ★ KMETIJSKA ZADRUGA »SAVINJSKA DOLINA« Žalec ★ INŽENIRING ★ KMETIJSKA ZADRUGA SLOVENSKA BISTRICA ★ CELJSKA MESNA INDUSTRIJA ★ CELJSKE MLEKARNE Celje ★ HMEZAD EXPORT IMPORT Žalec ★ STROJNA Žalec ★ MINERVA Zabukovica ★ GOSTINSTVO IN TURIZEM Žalec ★ AGRINA Žalec ★ JATA ZALOG Ljubljana ★ TAJFUN Planina ★ INTERNA BANKA HMEZAD ★ HRANILNO KREDITNA SLUŽBA KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA Žalec, DS Služba pravne pomoči in SKUPNE SLUŽBE SOZD HMEZAD

LETOS NAS ČAKAJO RESNIČNO TEŽKE IN ODGOVORNE NALOGE

Ne glede na velike težave, s katerimi smo se srečevali lani, je čas hitro minil. Mogoče tudi zategadelj, ker se pri nakopičenih problemih zgubi občutek za čas in tako neopazno spolzi skozi enoletno obdobje.

Menim, da ni potrebno delati kakšno posebno bilanco o doseženih uspehih ali težavah. Ugotavljamo, da smo gospodaričili več ali manj. Različno je to med DO, kakor tudi med posameznimi tozdi. Brez dvoma smo se v kompleksu agroživilstva, kamor več ali manj spadajo vse naše DO srečevali z velikimi disparitetami na cenovnem in deviznem segmentu. Prekoračitve v cenah so v škodo kmetijskih proizvodov pretopljenih v denar moramo dati za industrijske izdelke. Ta nesorazmerja cen nam jemljejo zagon in moč hitrejšega razvoja. Vendar smo veliko težav premagali zato, ker smo skupaj v Hmezadu. Izkoristili smo nekaj, vendar še ne v celoti sinergetskih učinkov tako za pridobivanje dinarskih in deviznih sredstev z enotnejšim nastopom do bank, raznih skladov in institucij. Ravno tako smo s skupnimi močmi lažje sanirali finančno situacijo v posameznih DO. Zelo uspešno smo v letu 1987 začeli združevati sredstva za manj razvite na nekaterih projektih lastnega razvoja, kot je predelava grozdja v KK Šmarje in še nekateri drugi projekti v KZ Drava. V letu 1987 je bilo moderniziranih več objektov in tudi na novo zgrajenih. Samo nekateri: sirarna v Šmarju, blagovnica v Ilirski Bistrici, trgovina za oskrbo v Slovenski Bistrici, v zaključni fazi je Minerva na Ložnici, skladišča Agrine v Novem Celju, ogromen kompleks hidromelioracij in namakanj v okviru KK Šmarje, v žalski občini v okviru KŽ in KZSd in v KZ Slov. Bistrici itd. Napravljene so novi nasadi hmelja, sadovnjaki in vinogradi na Mirošanu, v Šmarju in Slov. Bistrici, modernizirana tehnološka linija v CMI, Jati itd.

Še bi lahko našteval, ker je sleherna delovna organizacija nekaj investirala v svoj razvoj. Saj je bilo investicij za okrog 1000 milijard S din brez zadružnega sektorja, kar je izredno velika vsota, če upoštevamo vsesplošne težave, ki so v našem gospodarstvu.

Dosegli smo tudi dobre pridelke v osnovni hmeljarski pridelavi in tudi nove proizvode v vsej predelavi, kar je vsekakor vzpodbudno.

Vseh dosežkov, ki jih je zelo veliko, je nemogoče napisati v letoletno sporoči-

lo, pa končno tudi ni potrebno z ozirom na to, da več ali manj vsi poznamo svoje uspehe in težave. Vsekakor lahko trdimo, da je v pretečenem letu brezhibno funkcionirala oskrba z vsemi repromateriali in finančnimi sredstvi, kar je osnovni pogoj dela.

Na probleme, ki vladajo v agroživilstvu, smo vseskozi opozarjali republiške in tudi zvezne organe, saj je bilo v Hmezadu na obisku več najvišjih predstavnikov družbenopolitičnega življenja tako z nivoja zveze, kakor republike. V letu 1987 je tudi slovenski CK ZKS opozoril v posebnih stališčih na problematiko kmetijstva in tudi predlagal nekaj smernic nadaljnjega razvoja. To celotno problematiko smo tudi tekoče obravnavali na naših organih samoupravljanja in DPO. Ob zaključku leta nam je zvezni izvršni svet za popotnico v novo leto in še dalje, dal s svojim protinflacijskim programom dokaj obsežno, trdo in v marsikaterem segmentu (odseku) nerazumljivo popotnico.

V letu 1988 nas brez dvoma čakajo težke naloge, ki bodo usodna preizkušnja naše poslovnosti, sposobnosti, tudi odrekanja in solidarnosti. Izkoristiti bomo morali vse materialne danosti, ki so v naših delovnih okoljih, kakor tudi vso strokovno znanje in praktične izkušnje v prid dobremu gospodarjenju.

Povečati in izboljšati moramo proizvodnjo na vseh ravneh. Povečati prirejo mleka, mesa itd. Saj postavljena cenovna nesorazmerja normalno ne morejo zdržati dalj časa. Še dosti težje bo, če ne bomo imeli zastavljene proizvodnje, predelave, tudi prodaje in če ne bomo imeli kaj prodati.

(Nadaljevanje na 2. strani)

IZ VSEBINE:

2. stran: Globalna usmeritev SOZD Hmezad
3. stran: Plakete in priznanja za 1987. leto
4. stran: Trideset let JATE
5. stran: Savinjski plemenski žrebec in njegovo potomstvo v letu 1987
6. stran: Stoletje podvinsko-žalske struge
Priloga za hmeljarstvo
Dr. D. Kralj: Klonska selekcija savinjskega goldinga
Dr. T. Wagner: Primesi v hmelju letnika 1986
7. stran: Kruh naš vsakdanji
8. stran: V hmeljišču pod graščino
12. stran: Križanka

Srečno, uspešno
in zadovoljno 1988. leto

želi SOZD Hmezad

LETOS NAS ČAKAJO RESNIČNO TEŽKE IN ODGOVORNE NALOGE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Drugi pomembni činitelj je izvoz. Ta postaja vsako leto tudi pomembnejši za normalno delo naših DO. Izvoz je nepogrešljiva gospodarska kategorija za naš nadaljnji obstoj in razvoj. Izredno važno je za uspešno vključevanje v situacijo, ki nam jo bodo novi gospodarski ukrepi prinesli, in za premagovanje težav, da bomo svoje Hmežadove sile, ne glede, kjer koli so, strnili in enotneje nastopali navzven. Ne sme nam tudi biti vseeno za katerokoli DO ali TOZD in jo prepustiti samo sebi.

Ob zaključku bi rad poudaril, da nas bo samo delo, elan, volja, sposobnost in solidarnost ter poslovna ofenzivnost pri-

peljalo naprej. Z jamranjem, tarnanjem itd. ne bomo dosegli nič oz. bomo stagnirali. Zato ne smemo gledati v novo leto brez perspektive.

Vsem delavcem, kmetom, obrtnikom in poslovnim partnerjem se zahvaljujem za sodelovanje pri razvoju in krepitvi Hmežada. Za sodelovanje se zahvaljujem tudi upokojujencem Hmežada.

V imenu organov samoupravljanja, DPO in PO želim vsem skupaj srečno in uspešno leto 1988.

Predsednik PO SOZD
Vlado GORIŠEK

SOZD Hmežad Žalec

GLOBALNA USMERITEV

Srednjeročni cilj: Krepitev mesta in vloge Hmežada v širšem gospodarskem prostoru

Na uresničevanje tega cilja bodo letos močno vplivali ukrepi sprejeti na podlagi »Programa ukrepov in dejavnosti za zajezitev inflacije in stabilizacijo gospodarstva«. Že sprejeti ukrepi: o paritetah cen, o uskladitvi vrednosti tujih valut, o osebnih dohodkih in skrčenju splošne in skupne porabe bodo delovali na Hmežad tako različno, kolikor je dejavnosti združenih v SOZD.

Takšno družbeno poseganje v podrobnosti gospodarjenja znotraj DO narekuje proučitev možnosti in veliko mero iznajdljivosti v vsaki posamezni DO posebej, vendar pa bomo na posameznih področjih uresničevali naslednje.

PROIZVODNJA

V KMETIJSTVU bomo ohranili stalež plemenskih živali v družbenem in zasebnem sektorju in povečali proizvodnjo na podlagi kvalitetnejše domače krme (cenejša prireja). S tem bomo povečali tržnost proizvodnje, glede na leto 1987 pri mleku za 5 %, pri pitnem govedu za 6 %, pri prašičih za 8 % in pri piščancih za 5 odstotkov.

V hmeljarstvu bomo skozi premo izboljšali sortni sestav v korist aromatičnih sort.

V PREDELAVI mesa in mleka bomo povečali tokove surovin v predelavo Hmežada (v letu 1987 je izreden padec tokov živali za zakol v CMI), s tem pa izboljšali izkoriščenost predelovalnih zmogljivosti. Dvigu proizvodnje bo sledil tudi dvig kakovosti proizvodov in porast konkurenčnosti na trgu.

V INDUSTRIJI bomo zaustavili negativni trend obsega zadnjih dveh let. Hitreje se bomo prilagajali razmeram z novimi proizvodi, povezavami znotraj SOZD in z drugimi sorodnimi DO in s preorientacijo.

V STORITVENIH DEJAVNOSTIH (gostinstvo, transport, mehanične storitve, trgovina in drugo) bomo uvajali nove oblike ponudbe, dvigali kvaliteto storitev in povečevali izkoriščenost zmogljivosti. V teh dejavnostih bomo dosegli vsaj 2 % povečanje obsega.

KOMERCIALA

Vse večji pomen trga zahteva večje proučevanje in prilagajanje. Za to bodo nosilci povečali svojo prožnost pri vključevanju v domači in zunanji trg.

V razmerju med cenami stroškov in učinkov bomo maksimirali cenovne učinke izven Hmežada.

Nadaljevali bomo usmeritev na zunanjem trgu: hmelj, meso, mehanizacija, plastične cevi, sadeži in zdravilne rastline, ob tem pa še pospešeno iskali nove možnosti sodelovanja po obliki in vsebini z zunanjimi partnerji. V odnosih s tujino bomo dosegli 16 mio \$ izvoza.

FINANCIRANJE

Z ustvarjeno akumulacijo bomo povečali predvsem obratna sredstva in opuščali najdražje vire sredstev. Vlaganja v osnovna sredstva bodo usmerjena predvsem v opremo – posodobitev tehnologije. Združevali bomo sredstva v pomembnejše objekte z večjim vključevanjem zunanjih partnerjev.

Interni bančni sistem in hranilnica bodo bolj usmerjeni v Hmežad:

- bolj preudarno in odgovorno plasiranje sredstev,
- ustreznejše obrestne mere pri hranilnih vlogah.

Članice SOZD bodo z manj angažiranih sredstev ustvarile zastavljeno proizvodnjo.

GOSPODARNOST

Večja proizvodnja, boljša tehnologija, boljša razmerja med stroški in učinki bodo omogočila večjo ekonomičnost.

Dohodkovni principi bodo prevladovali v vseh reprovrigah znotraj Hmežada, prav tako pa tudi v povezavah zunaj Hmežada.

Dohodek bomo delili usklajeno z družbenim dogovorom. Usklajeni dohodek mora zagotavljati takšno delitev, da realni OD ne bodo nižji od dosedanjih, in da bodo sredstva za reprodukcijo realno naraščala.

Sanacije delovnih organizacij, ki poslujejo z izgubo, bomo pospešeno reševali s kadrovskimi spremembami, spremembami organizacijskih oblik in z različnimi povezavami znotraj in zunaj Hmežada.

ORGANIZIRANOST

Toge organizacijske oblike v Hmežadu v tako dinamičnem času zadržujejo nadaljnji razvoj.

Pristopili bomo k reorganizaciji in drugačnim načinom povezovanja predvsem na dohodkovnih principih, povsod, kjer bo smotrno.

Zaposlovanje delavcev bo usmerjeno z izboljšanjem organizacije dela in ne more presegati obsega fluktuacije.

V poslovanju bomo vključevali drobno gospodarstvo, to pomeni ustanavljanje manjših delovnih enot družbenega sektorja oz. vključevanje privatnega sektorja ne le v kmetijski kooperaciji, Megi in transportu.

Posledice novih ukrepov ZIS:

Ogroženo bo uresničevanje ciljev opredeljenih v družbenem načrtu SRS.

Zmanjšanje osnovne črede na družbenih farmah, kar pomeni:

- izgubo do 12 % mleka v celjski regiji;
- izgubo testnih postaj za uvajanje in prenos tehnologij v združni sektor;
- izgubo najboljšega genetskega potenciala, ki je rezultat dela več generacij strokovnjakov.

Prehod čistih kmetij v mešane kmetije in s tem zmanjšanje intenzivnosti kmetovanja in zmanjšanja staleža krav in prireje.

Zmanjšanje učinkov strokovnega dela, ki je bilo opravljeno v preteklosti.

Zmanjšan interes za investicije v živinorejo in s tem bo prekinjen proces koncentracije.

Pospešeno opuščanje obdelave in intenziviranje zemljišč na območju z omejenimi možnostmi pridelovanja.

Večanje socialne diferenciacije med ravninskimi in hribovskimi kmetijami.

Množično izstopanje kmetov iz socialno pokojninskega zavarovanja.

Razpad organiziranosti kmetov v zadrugah.

Negativen vpliv na živilsko predelovalno industrijo in industrijo, ki oskrbuje kmetijstvo z reprodukcijskim in investicijskim materialom.

Usmerjanje strokovnih naporov v preprečevanju administracije o nevdržnem ekonomskem položaju živinoreje, namesto v strokovno delo.

Vsota vseh posledic bo manjša proizvodnja in ponudba hrane in s tem povečana odvisnost države od uvoza hrane.

Zaščita standarda (poceni hrana) se bo še vedno reševala na račun agroživilstva, ne pa z družbenimi ukrepi, kot to rešujejo razvite države.

Seja akcijske konference ZKS SOZD

Člani akcijske konference ZKS SOZD so se sestali dne 9. 12. 1987 na svoji redni seji.

Namen sklica je bil obravnavati stanje na področju kmetijstva v luči predlaganih stališč CK ZKS o uresničevanju razvoja kmetijstva ter nalog protinflacijskega programa in njegovega vpliva na poslovanje SOZD Hmežad.

Uvodno misel je podal predsednik AK ZKS tov. Vlado Majetič.

Nekatere misli iz njegovega uvoda.

»Rekel sem, da je pisanje ocene realizacije sprejetih sklepov dolgočasno in nepotrebno delo zato, ker občutim, da se stvari ne premaknejo tam, kjer bi se morale. Vendar mislim, da moramo s skupno akcijo vpiti in opozarjati, pritiskati na delegatske strukture, ki zastopajo interese agroživilstva, da vložimo skupno še več napora, da se stvari začnejo premikati. Ne zahtevamo, da postanemo ljubljenski države, zahtevamo le, da imamo enake pogoje za pridobivanje dohodka, da za nas veljajo ekonomske zakonitosti. Ne bojimo se dela, sposobni smo proizvajati dobro in poceni ter biti konkurenčni na svetovnem trgu, seveda, če so sistemske rešitve take, ki omogočajo enakopraven položaj vseh. Zato potrebujemo učinkovite ukrepe za izboljšanje stanja v kmetijstvu.

Kaj pa mi v Hmežadu? Vsi skupaj se moramo truditi veliko bolj kot doslej, da očuvamo enotnost sistema.

Na napake moramo opozarjati tovariško, z veliko mero poslovnosti, strpnosti, kolegalnosti, strokovnosti in pomagati drug drugemu.

Da nehamo z medsebojnimi zdramami, navideznimi konflikti, da omogočimo prodor novih mladih, sposobnih kadrov, prodor znanosti, inventivnosti, da si pomagamo v težavah. Seveda ne na bazi lažne solidarnosti, ampak na bazi jasnih ekonomskih kategorij.

Skratka, da komunisti v SOZD Hmežad sproti pometamo pred svojim pragom in tako odstranjujemo tiste slabosti, ki so v našem dosegu. Ko bomo sposobni vsi skupaj delati in bomo čiste vesti lahko kritizirali, zahtevali in ukrepali na odločitve, ki so zunaj našega vpliva.

V nadaljevanju so v razpravah sodelovali domala vsi prisotni. Njihova osnovna misel je bila, da moramo graditi na lastnih silah in da mora biti osnovni moto Hmežada proizvodnja, izvoz in trdnost povezane članice.

B. P.

Plakete in priznanja za 1987. leto

ZLATA PLAKETA

Vinko JANČIČ, DSSS SOZD Hmezad
 Jože BREŽNIK, DSSS SOZD Hmezad
 Milenko ROJNIK, DO KŽ TOZD Kmetijstvo Petrovče – DE Celje
 Franc KOS, DO KŽ TOZD Kmetijstvo Latkova vas – DE Žovnek
 Jožef VALENČAK, DO KK Šmarje
 Ludvik DERMOL, DO Vrtnarstvo Celje
 Jože PIKL, KZ Sav. dolina – TZO Šempeter – kooperant
 Ivan PRAŽNIKAR, DO Hmezad export-import
 Ivan PIŠEK, DO Sadjarstvo Mirošan
 Janko STOLEC, DO Celjska mesna industrija – TOZD Prodaja
 Franc BUKOVNIK, KZ DRAVA Radlje, TOZD Kmetijstvo
 Božidar PRAPROTNIK, KZ Drava Radlje, TZO Kmetovalec Vuzenica
 Viktor PUŠNIK, KZ Drava Radlje, TOZD Prevoz
 Franc ŽUŽEJ, DO Strojna
 Alojz KAMPUŠ, DO MLEKARNA Arja vas
 KZ Savinjska dolina Žalec
 SOZD REK EK Trbovlje
 DO Rudniki rjavega premoga Slovenije, TOZD Rudniki rjavega premoga Trbovlje
 EKO Titovo Velenje, TOZD Komerciala promet

SREBRNA PLAKETA

Zlatko HOHNJEC, DO KK Šmarje, DSSS
 Mihael GOLIČNIK, DS Interna banka
 Ivan GLUŠIČ, DSSS SOZD Hmezad
 Marija KOVAČIČ, DO KŽ – TOZD Kmetijstvo Petrovče, DE Celje
 Marjana GOROPEVŠEK, DO KŽ – DS Skupne službe
 Viljem GRADIŠEK, DO Kmet. kombinat Šmarje
 Rafko UMBREHT, DO KZ Savinj. dolina, TZO Polzela – kooperant
 Jože ŠALAMUN, DO KZ Savinj. dolina, DS Skupne službe
 Jože MARTINI, DO KZ Slovenska Bistrica
 Ivan JEROVŠEK, DO KZ Slovenska Bistrica
 Marjana NOVAČAN, DO KZ Slovenska Bistrica
 Peter PLEŠNIK, DO Celjska mesna industrija, TOZD Maloprod.
 Marjan MARINŠIČ, KZ Drava Radlje, TOZD Prevoz
 Marija POROČNIK, KZ Drava Radlje, TOZD Kmetijstvo Radlje
 Marija BAČIČ, KZ Drava Radlje, TZO Kmetovalec Vuzenica
 Marija DROFENIK, DO Celjske mlekarne
 Jože STOKLAS, DO Celjske mlekarne
 Leopold ŠKAFAR, DO Hmezad inženiring
 Emilija POTOČNIK, DO Kmetijski kombinat Šmarje
 Zdravko POČIVALŠEK, DO Kmetijski kombinat Šmarje
 Viktor STRENČAN, KZ Savinj. dolina, TZO Petrovče – kooperant
 DO AGRINA – TOZD SADEKS, OP MARKOVCI
 Kolektiv PE Samopostrežna restavracija Celje –
 DO Gostinstvo – turizem, Kolektiv PE Samopostrežna restavracija Celje
 DO MINERVA Žalec

BRONASTA PLAKETA

Ciril KROFLIČ, DO KŽ TOZD Tovarna krmil
 Franc KOKOT, DO Kmet. kombinat Šmarje
 Jože SELES, DO KZ Ilirska Bistrica
 Franc PUSTOSLEMŠEK, DO KZ Savinj. dolina – TZO Tabor – kooperant, Kapla 23
 Milan PILKO, DO Celjska mesna industrija – TOZD Proizvodnja
 Dragutin KRALJ, DO Celjska mesna industrija – TOZD Proizvodnja
 Silva PERČIČ, DO Gostinstvo-turizem – DE Samop. restavracija
 Franc SERDONER, DO Gostinstvo-turizem – DE Hotel Prebold
 Danica TAJNŠEK, DO Gostinstvo-turizem – DE Samop. restavracija
 Marija GRUŠOVNIK, DS Skupne službe SOZD
 Jerica JANEŽIČ, DS Skupne službe SOZD
 Bojana ZUPANEC, DS Skupne službe SOZD
 Miran VODUŠEK, KZ Drava Radlje, TZO Kmetovalec Vuzenica
 Martin MAZGAN, KZ Drava Radlje, TZO Kmetovalec Vuzenica
 Ivan REHAR, DO Strojna TOZD PKM
 Marija OBLAK, DO Celjske mlekarne
 Franc ROZMAN, DO Celjske mlekarne
 Valentin ŠTIGLIC, DO Hmezad inženiring
 Milena RAZBORŠEK, DO Hmezad inženiring
 Franc PODHRAŠKI, DO Agrina Žalec
 Vinko BABIČ, DO Agrina Žalec
 Milan AŠENBERGER, DO Agrina Žalec
 Avgust MARKAČ, DO Agrina Žalec
 Ivanka GAJŠEK, DO Vrtnarstvo
 Martina PEMIČ, DOGT, PE Samopostrežna Celje
 Avgust OSET, DO AGRINA, TOK Mega

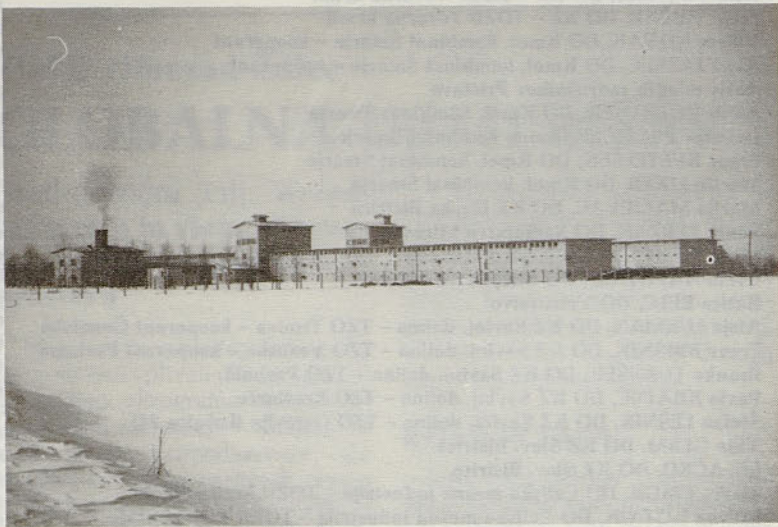
PRIZNANJA SOZD

Ivan PECELJ, DO KŽ – TOZD Kmet. Latkova vas – DE Žovnek
 Fanika STANIČ, DO KŽ – TOZD Kmet. Latkova vas – DE Latkova vas
 Matilda BURJA, DO KŽ – TOZD Kmet. Petrovče – DE Govedoreja
 Ivan STOLNIK, DO KŽ – TOZD Kmet. Petrovče – DE Vrbje
 Marjeta MAJCENOVIČ, DO KŽ – TOZD Kmet. Petrovče – DE Vrbje
 Albina KORENKO, DO KŽ – TOZD Kmet. Petrovče – DE Vrbje
 Maks ZUPANEK, DO KŽ – TOZD Kmet. Latkova vas – DE Gozdarstvo
 Lojzka URANJEK, DO KŽ – DS Skupne službe
 Majda STERNAD, DO KŽ – DS Skupne službe
 Ivica POVALEJ, DO KŽ – TOZD Tovarna krmil
 Franc BUČAR, DO KŽ – TOZD Tovarna krmil
 Viljem NOVAK, DO Kmet. kombinat Šmarje – kooperant
 Alojz JAZBEC, DO Kmet. kombinat Šmarje – kooperant
 Aktiv mladih združnikov Pristava
 Albin VOLAVŠEK, DO Kmet. kombinat Šmarje
 Ladislav PREŠIČEK, Kmet. kombinat Šmarje
 Franc SVETELŠEK, DO Kmet. kombinat Šmarje
 Martin LIKEB, DO Kmet. kombinat Šmarje
 Marija MALJEVAC, DO KZ Ilirska Bistrica
 Sonja TERŽAN, DO Sadjarstvo Mirošan
 Mato KUMP, DO Sadjarstvo Mirošan
 Cveta NAPOTNIK, DO Sadjarstvo Mirošan
 Katica BELC, DO Vrtnarstvo
 Alojz LUKMAN, DO KZ Savinj. dolina – TZO Trnava – kooperant Gomilsko
 Franc BRIŠNIK, DO KZ Savinj. dolina – TZO Vransko – kooperant Prekopa
 Branko TURNŠEK, DO KZ Savinj. dolina – TZO Prebold
 Pavla KRAJNC, DO KZ Savinj. dolina – TZO Braslovče
 Štefan LEŠNIK, DO KZ Savinj. dolina – TZO Gotovlje (Ložnica 21)
 Vida GERM, DO KZ Slov. Bistrica
 Ida AČKO, DO KZ Slov. Bistrica
 Zlatko CMOK, DO Celjska mesna industrija – TOZD Maloprodaja
 Milena KOTNIK, DO Celjska mesna industrija – TOZD Maloprodaja
 Zvonko ROŽANC, DO Celjska mesna industrija – TOZD Prodaja
 Anton PRAZNIK, DO Celjska mesna industrija – TOZD Združ. hlad.
 Miha LESKOVŠEK, DO Celjska mesna industrija – TOZD Proizvodnja
 Jožica RAMŠAK, DO Celjska mesna industrija – TOZD Proizvodnja
 Marija ŠKRUBEJ, DO Celjska mesna industrija – TOZD Proizvodnja
 Marija LUKANC, DO Celjska mesna industrija – DS Skupne službe
 Marija GRAČNER, DO Celjska mesna industrija – DS Skupne službe
 Edvard RATEJ, DO Celjska mesna industrija – DS Skupne službe
 Boris OSTROVRŠNIK, DO Hmezad export-import
 Borut KRAMŽAR, DO Hmezad export-import
 Štefka HRIBERSKI, DO Hmezad export-import
 Rudolf VALIŠ, DO Hmezad export-import
 Konrad BOŽNIK, DO Gostinstvo-turizem – DE Samop. restavracija
 Jožica JERAM, DO Gostinstvo-turizem – DE Samop. restavracija
 Jožica JOŠT, DO Gostinstvo-turizem – DE Hotel Prebold
 Marija JUG, DO Gostinstvo-turizem – DE Samop. restavracija
 Emilija KUNEJ, DO Gostinstvo-turizem – DE Samop. restavracija
 Slavica OCVIRK, DO Gostinstvo-turizem – DE Hotel Prebold
 Metka TEVŽIČ, DS Interna banka
 Brigita BALON, DS Interna banka
 Branko BREZOVNIK, KZ Drava – TZO Kmetovalec Vuzenica – kooperant
 Mirko PRIVŠEK, DO Strojna, TOZD Grammes
 Arif FAZLIČ, DO Strojna, TOZD Grammes
 Marjana ZALOŽNIK, DO Strojna, TOZD Grammes
 Jakob KRK, DO Strojna TOZD PKM
 Milan BREZNIK, DO Strojna, TOZD PKM
 Franc PUSOVNIK, DO Strojna, TOZD PKM
 Marko SAVINEK, DS Služba pravne pomoči
 Jože HUDOVERNIK, DO Minerva
 Drago KOTNIK, DO Minerva
 Janez JAGER, DO Agrina Žalec
 Anton KLEVŽE, DO Agrina Žalec
 Marija GORJUP, DO Agrina Žalec
 Stanko COLNER, DO Agrina Žalec
 Alojz PLANKO, DO Agrina Žalec
 Ivanka PREZELJ, DO Agrina Žalec
 Alojz SKOK, DO Agrina Žalec
 Franc PRESEKAR, DO Agrina Žalec
 Jože ČEBULAR, DO Agrina Žalec
 Rado ŽILNIK, DO Agrina Žalec
 Rado JELEN, DO Agrina Žalec
 Rajko GRENKO, DO Agrina Žalec
 Ivan DEBEVC, DO Agrina Žalec
 Marija PIŽORN, DO Agrina Žalec
 Rado ŽILNIK, DO Agrina, TOZD Transport
 AKTIV UPOKOJENCEV SOZD Hmezad Žalec

TRIDESET LET JATE

Brez vsakih zunanjih znamenj in oglaševanj je šel v oktobru 1987 mimo datum, ki pomeni rojstni dan, ustanovitev nekdanje Perutnine Zalog, današnje delovne organizacije JATA. 28. oktobra 1957 jo je ustanovila Zadruga poslovna zveza Slovenije. JATA je stara 30 let.

Navajeni smo, da se tako okrogle obletnice praznujejo zelo vidno in glasno. V JATI smo se tokrat taki hrupnosti izognili, še več, popolnoma umaknili in odpovedali. Izgovorili smo se na hude inflacijske razmere in necvetoče rezultate, hkrati pa zanemarili notranji pomen praznovanja. Še v takih stiskah slovesnejše razpoloženje ni le neškodljivo temveč celo primerno in za zavest o skupnem delu, o dosežkih v dolgih desetletjih v preteklosti, o tradiciji in razvoju, nujno. Pripadnost delovni skupnosti in organizaciji pomeni tudi občutek za zavzeto gospodarjenje, delovno vne- mo, skrb za ohranjanje in varnost našega imetja in delovnih sredstev. Javni poudarek jubilejev ima lahko v določenih oblikah tudi komercialen učinek.

Farma Zalog 1959. leta

Tale zapis ne more biti uspešno nadomestilo vsega »prišparanega« in zamujenega, morda pa bo bralca, delavca, kooperanta ali poslovnega sodelavca DO JATA le prešinil s toplo zavestjo, da je sodeloval pri nastajanju in uresničevanju obsežnega projekta.

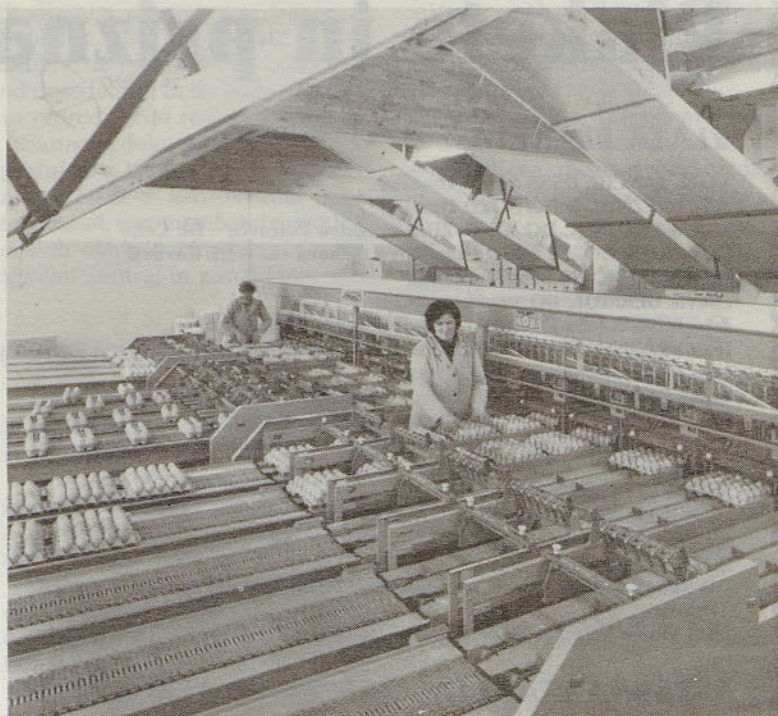
Z izgradnjo in začetkom pitanja piščancev – brojlerjev v farmi v Zalogu se je začela sodobna perutninska proizvodnja v Jugoslaviji. Vse do- tlej je bila reja perutnine za jajca in meso močno sezonska, drobna in prepuščena sama sebi. Tržno je bila sicer zanimiva, vendar le občasna; po- hanci so bili na prodaj le za približek in jajc je bilo dovolj le spomladi. Neprekinjena množična prireja perutnine je postala tržna in po zaslugi uspešne tehnologije vedno bolj pomembna za redno oskrbo in vsakdanjo ljudsko prehrano. Temu napredku se imamo zahvaliti, da dandanes po- jemo po 14 kg perutninskega mesa in okrog 200 jajc na prebivalca povprečno na leto.

V 30 letih smo priredili v JATI in dali na trg 128.719 ton mesa, 710 milijonov jedilnih jajc, 433 milijonov valilnih jajc, 218 milijonov dan sta- rih piščancev. Danes razpolagamo z 88.155 kv. metrov farmskih hlevov in 77.964 kv. metrov kooperantskih pitališč za piščance. S svojim dele- žem izpolnjujemo z mesom 25 % in z jedilnimi jajci 28 % tržnih potreb v Sloveniji.

Kljub temu, da so nekatere proizvodne perutninske organizacije, ki so začele s farmsko proizvodnjo pozneje kot Jata, po proizvodnji že večje, ima mnogostranska dejavnost Jate posebno mesto v jugoslovanskem per- rutninarstvu. To mesto si je Jata pridobila s pionirsko vlogo v začetnem razvoju in ga potrjevala z izpopolnjevanjem tehnologije in organizacije ter z dosežki v razmnoževanju plemenske perutnine. Že 15 let pred dru- gimi je Jata razmnoževala brojlerske starše (od 1965. oz. 1971. leta dalje). S pridobljenimi izkušnjami in dodanim znanjem so se Jatini strokovnjaki lotili lastne selekcije, razvijanja novega pitovnega hibrida. Že 4 leta je hib- rid z imenom JATA v celoti v lastni proizvodnji; piščanci starševskih ge- neracij so bili vseljeni tudi v mnoge farme v Jugoslaviji, letos pa tudi v tu- jini (Jordan).

Od 1982. leta je delovna organizacija JATA vključena v SOZD Hme- zad. Skupni interesi – predvsem organizacija kooperantov, ki pitajo piš- čance so JATO tesno povezali s članicami Hmezada, če tudi smo si po razvoju zelo različni. Značaj perutninske proizvodnje in ekonomske je tak, da v marsičem prehiteva obračanje drugih proizvodenj, da je zahtev- nejši zaradi velikih števil, ki proizvodnjo sestavljajo; hkrati jo spremljajo velika tveganja, vendar, k sreči, tudi mnoga strokovna spoznanja in znan- stvena dognanja.

Saj 575 delavcev in 96 kooperantov, ki so v dosedanjem zvestem delu dočakali teh 30 let Jate, gotovo želi in hoče, da bi delovna organi- zacija dosegla nadaljnje razvojne cilje. Kljub nejasnemu trenutnemu po- ložaju vemo, da je pot naprej v novih načrtih. Ti so:

Sortirnica v Duplici

- tehnično in tehnološko izpopolnjevanje perutninske klavnice v Zalogu s sodobno strojno opremo, kotlovnico, zmrzovalnico in hlajenim skladiščem, s predelovalnico mesa v kvalitetne končne izdelke,
- izgradnja skladišč za krmne surovine in mešalnice za krmo,
- izpopolnitev transportnega parka.

V preteklih desetletjih ni manjkalo težav v proizvodnji, kakor tudi na tržišču v prodaji. Presenečali so nas bolezenski pojavi, zastoji v prodaji, enkrat (samkrat) smo okusili tudi zgubarstvo. Toda v celoti je le prevla- dovala uspešnost, napredovali smo, čeprav z manjšimi koraki, vedno pa z zavestjo lastne iznajdljivosti, upornosti in seveda zvestobe. Bodočnost ni nikoli enostavna in očitna, in ni nikoli postлана z lovoričkami pretek- losti. Pričakujemo, da se bo prekaljeni delovni kolektiv uspešno spopadel s prihodnjimi nalogami.

Marjan Munda

Novo vodstvo KO sindikata SOZD

Koordinacijski odbor sindikata SOZD se je sestel na svoji 7. in hkrati volilni seji. Ocenil je delo v preteklem dvoletnem obdobju in sprejel poročilo nadzornega odbora. Kot osrednji dve točki sta bili: devetmesečno poslovanje SOZD in pooblastilo na področju druž- benega standarda.

Razprava, ki je sledila uvodnima ob- razložitvama, je bila kritična. Prisotni so opozorili na številne probleme, ki se po- javljajo v DO in SOZD, na katere pa lahko sindikat le malo vpliva. Nemalo problemov izhaja iz ukrepov, ki kmetij- stvu niso v prid. Kljub tej ugotovitvi so razpravljavci opozorili tudi na slabosti, ki so znotraj DO in SOZD, katere pa moramo odpraviti sami.

V predzadnji točki dnevnega reda so člani KO razrešili dosedanjega pred- sednika in namestnika ter izvolili za predsednika koordinacijskega odbora tov. **Zvoneta Novaka** iz KK Šmarje, za namestnika pa tov. **Terezijo Kos** iz Strojne Žalec. V nadzorni odbor so bili izvoljeni Marjan Kupec, Vanja Bartossi in Amalija Mlakar.

B. P.

SEJA DS SOZD

Na svoji 4. redni seji, dne 15. 12. 1987, se je sestel delavski svet SOZD Hme- zad.

Dnevni red je obsegal: Pregled realizacije sklepov 3. seje in potrditev zapisnika.

Ocena rezultatov gospodarjenja za 9 mesecev.

Sprejem globalnih usmeritev poslo- vanja v SOZD za leto 1988.

Obraznava osnutka samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za investicijske naložbe.

Obraznava predlogov za priznaja SOZD.

Razno.

Več o seji v prihodnji številki.

B. P.

Srebrni jubilej

Samopostrežna restavracija DO Gos- tinstva in turizma v Gaberju v Celju je na- stala pred 25. leti sredi industrije iz potreb delavcev po topli malici. Vsa leta je us- pešno opravljala svoje poslanstvo, a jubi- lej je dočakala v stanju, ki kliče po teme- ljiti obnovi stavbe in opreme.

Vy

SAVINJSKI PLEMENSKI ŽREBEC IN NJEGOVO POTOMSTVO V LETU 1987

V plemenilni sezoni 1986 je imel plemenski žrebec noriške pasme iz Gotovelj 31 pripuščenih kobil, kar je za 15 kobil ali 33 % manj kot v pretekli pripustni sezoni.

Žrebec je bil še vedno dobro izkoriščen, če računamo, da lahko ima v sezoni 40 pripuščenih kobil. Manj pripuščenih kobil pa smo zabeležili iz sosednjih občin (Celje, Laško, Trbovlje), kjer so že tudi dobili svoje plemenjake. Pripust je bil strokovno voden (konjerejec Štefan Golhleb in strokovna služba KZ Savinjska dolina). Rejci kobil v vse večjem številu pripuščajo kobile ob pravem času (tretji, peti in sedmi dan gonitve) in preizkusijo kobile pri žrebcu 16 dni po zadnjem uspešnem skoku. Vse to se odraža v boljši plodnosti kobil, ki je za preteklo pripustno sezono 60 % (v kmečki reji je običajno okrog 50 %). Plemenjak je v letu 1987 zapustil našo dolino in dobili smo novega, ki ga bo prav tako oskrboval Štefan Golhleb iz Gotovelj. V letu 1987 je bilo po podatkih, ki so nam bili na razpolago 10 živorojenih žrebcev, ena kobila je zvrгла v šestem mesecu brejosti in dve nista ostali breji.

Za 12 kobil nismo mogli ugotoviti ali so žrebetile ali ne, ker so bile prodane ali pa so iz drugih občin in so jih konjerejci že pripuščali pri domačih plemenjakih.

V Savinjski dolini se je konjska čreda povečala ali bolje rečeno pomladila za 5 žrebičkov (en iz A rodovnika je bil odkupljen za žrebetišče Kočevje) in 5 žrebičk (ena v A rodovniku). Podmladek je izredno lep, v glavnem prevladuje barva kobil (rjavci) in ima (konstitucija) vse značilnosti žrebca.

Pogin žrebet po žrebetitvi je to leto majhen, predvsem zaradi večje skrbi za podmladek in zaradi več izkušenj pri reji. Vse več konjerejcev se že poslužuje rektalnega pregleda kobil na brejost, ki ga opravlja dipl. vet. Franc Zbašnik iz Veterinarske postaje Žalec. Seveda se nekateri še vedno poslužujejo pregleda urina kobil, ki ga ujamemo v steklenke 120 dni po zadnjem uspešnem pripustu. Pregled opravlja Zavod za živinorejo in veterinarstvo Celje.

Rezultati so dokaj vzpodbudni, še posebej zato, ker smo v A in B rodovnik sprejeli nove žrebičke in v rodovniško knjigo nove kobile. Kvaliteta konjske črede v Savinjski dolini se je kljub vsemu izboljšala tako, da prevladujejo plemenske kobile in žrebeta.

Za zaključek še nekaj podatkov o novem plemenjaku. K nam je prišel iz Ptujja, star je 6 let, težak okrog 800 kg, originalen noričan, preizkušen plemenjak in tako zelene rjave barve.

Dušan Vedenik

Hmeljarski tehnologi so imeli na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo v Žalcu seštanek. Govorili so o količinah in kakovosti pridelanega hmelja, o značilnostih varstva, sušenju in dovlaževanju hmelja, izbojšavi obiralnih strojev, temeljni obdelavi, gnojenju in podrahljavanju hmelja. Ogledali so si diskovni odoralni, osipalni, izkopalni, podrahljače in mulčerje.

PROGRAM IZBOLJŠAV ZEMLJIŠČ V OBČINI ŽALEC ZA LETO 1988

V občini Žalec je v letu 1988 planirana izvedba ali začetek del izboljšav zemljišč v naslednjem obsegu:

Osuševanje 1131 ha, namakanje 1142 ha, agromelioracije v hribovitih predelih (pašniki) 280 ha, agromelioracije v nižinskih predelih 241 ha, trajni nasadi (hmeljišča in sadovnjaki) 126 ha in komasacije 391 ha.

Kompleksi zemljišč, na katerih se bodo dela izvajala:

Osuševanje:		Namakanje:	
Drago polje	158 ha	Šentrupert	151 ha
Virte (dokončanje)	15 ha	Lapurje	125 ha
Gotovlje-Arja vas	220 ha	Petrovče	30 ha
Pirešica	148 ha	Roje	350 ha
Ob Ložnici	440 ha	Novo Celje	150 ha
Čeplje	120 ha	Braslovče	110 ha
Založe	30 ha	Trnava Brije	226 ha

Agromelioracije

Hriboviti predeli – ureditev pašnikov:

Vransko	30 ha
Andraž	60 ha
Podvrh	10 ha
Matke	30 ha
Zabukovica-Pongrac	50 ha
Liboje, Zavrh, Hramše	100 ha

Agromelioracije – nižinski predeli:

Virte	15 ha
Trnava-Brije	226 ha

Trajni nasadi: Hmeljišča in sadovnjaki so programirani v skladu s programi Kmetijstva Žalec, KZ Savinjska dolina in Sadjarstvo Mirošan.

Program izboljšav zemljišč za leto 1988 je najboljše doslej in bo zahteval velike napore, da bo uresničen.

Navedeni program je že sprejet na odboru za urejanje kmetijskih zemljišč pri Zvezi vodnih skupnosti Slovenije, ki je glavni financer izboljšav zemljišč.

Miran Kač

TITOGRAĐ

Draža obramba pred točo

Tovarna raket za obrambo proti toči je napovedala, da se bodo rakete, ki so lani stale še 78 tisoč dinarjev, podražile kar za tristo odstotkov na 295 tisočakov.

Ali ne bi kazalo pospešeno uresničevati zamisel o izdelavi raket v Sloveniji ali njih nakupu v inozemstvu? Lanska obramba v Savinjski dolini je pokazala, da je najvažnejši pri streljanju z raketa mi človek, njegova strokovna usposobljenost in dosledno izvajanje navodil, visoka moralnost, odnos do skupne imovine... Uspehi niso izostali.

Vy

Hmeljarja bomo poslali po novih seznamih februarja.

Urednik

Kadar se srečajo vsi pogoji v proizvodnji

Kadar se srečajo skrben rejec, strokovna služba, dobra krma in vsi ostali optimalni rejski pogoji, se zgodi, čeprav redko, tudi to, da so rezultati rekordni.

Tako je naša rejka Ana Juhart iz Orle vasi dosegla pri piščancih v 49 dneh pitanja 2,22 kg povprečne žive teže.

Izkoriščamo priložnost, da rejki iskreno čestitamo in ji želimo še dobrih rejskih rezultatov.

TZO TRNAVA

Mleko letos da ali ne?

Naša delovna organizacija ima dolgoročne pogodbe z dobavitelji mleka. Teh dobaviteljev je bilo do konca 1987. leta 18. Danes pa se postavlja vprašanje, kako naprej. V oktobru nas je Kmetijska zadruga Sevnica obvestila, da odpoveduje sodelovanje, ker je vezana v SOZD KIT, v katerem so tudi Ljubljanske mlekarnar, in so dogovorjeni, da potekajo blagovni tokovi v okviru SOZD.

Večkrat smo bili v Sevnici in se skušali dogovoriti, da nima smisla sedaj, ko smo tudi pri nas zgrajeni in bomo dali za pospeševanje toliko kot Ljubljanske mlekarnar, prehajati k drugemu predelovalcu. Sestanek na nivoju SOZD Hmežad in KIT bo pokazal moč razmerij, vendar ni večjega upanja na uspeh.

Drugo obvestilo nam je poslal KPD Hotemež, da z novim letom preneha z mlečno proizvodnjo, ker nimajo ekonomskega efekta. V tem primeru ni nobenih izgledov, da bi proizvajalec mleka odstopil od svojega sklepa.

Tako smo v enem mesecu dobili odpoved dveh proizvajalcev, ki ju zanesljivo ne bomo več pridobili. Njuna proizvodnja predstavlja 1,8 milijona litrov mleka letno ali 3,5 % skupnega letnega odkupa. Na prvi pogled to ne predstavlja veliko, vendar ko se seznanimo še z dejstvom, da bodo tudi ostali organizatorji proizvodnje prej zmanjšali predvidene količine kot povečali, se lahko zamislimo.

Prehajamo v obdobje, ko proizvodnja mleka ni akumulativna in to bo imelo posledice tudi v naši DO. Verjetno ni potrebno posebej poudariti, da bomo morali v bodoče več vlagati v pospeševanje proizvodnje mleka, kar bo potrebno dati iz ostanka dohodka kolektiva, če si hočemo zagotoviti delo še v bodoče.

Takšno stanje narekuje tudi drugačen odnos do mleka v Mlekarni. Nujno bo potrebno zmanjšati razliv v trgovini, manjko tolščobnih enot in tudi bolj skrbeti za kvaliteto. Samoupravni organi bodo morali bolj kritično priznavati trgovski kalo kot do sedaj. Nujno bo morala biti to akcija vseh zaposlenih v DO, če hočemo posloovati pozitivno.

A. Kampuš

Janko se je odločil, da...

...bo živel dosti bolj gospodarno, ker bo izključil pri nakupih posrednike.

Žalska tržnica je dobro založena, le kupcev je bolj malo.

Stoletje podvinsko-žalske struge

Pridobivanje energije v prejšnjem stoletju, se je pri nas reševalo predvsem s padajočo vodo. Toplotni stroji, so bili omejeni le na železnici, torej za prevoz, vse ostale potrebe pa je krila vodna energija. Energetskega prenosnega omrežja ni bilo, zato so se obrati, ki so trošili energijo, obvezno gradili ob izvoru energije, torej ob vodi. Savinja in vsi njeni pritoki, so bili tako izvor energije in vsi današnji obrati – tovarne s tradicijo, imajo nek začetek na njenih bregovih. Usmeritev vode za ustavljanje energije pa zahteva skoraj praviloma v koritu jezovno napravo, ki se z večanjem reke v spodnjem kotu večja in s tem dražja. Tako je v zgornjem toku reke in pritokih, ko je na razpolago dovolj padca, ob vsakem jezju le po en obrat, v spodnjem toku pa več obratov. Tako so potem nastajale umetne industrijske struge ali kanali kot so ob Savinji grušoveljska struga, mozirska struga, ločka struga, letuška struga... Najdaljša in tudi največja po pretoku pa je podvinsko-žalska struga, ki je dolga več kot trinajst kilometrov. Kdaj točno je ta struga nastala, iz nam razpoložljive arhivske dokumentacije, ni možno določiti. Prav gotovo pa bi se njenemu nastanku časovno približali, če bi pregledali deželni arhiv v Gradcu. Tam hrani starejše vodne knjige, kjer so vpisani vsi potrebni podatki o vodnih napravah. V našem arhivu je situacija iz leta 1874, ki prikazuje del Savinje v Polzeli in tam je viden vtok in tudi del te struge. V letih 1886 do leta 1893, ko se je urejevala Savinja skozi Polzelo, se je z nje no poglobitvijo moral prestaviti tudi vtok v strugo za 1200 m više na mesto, kjer je še danes znani Podvinski jez. Ta jez je bil zgrajen leta 1903, vendar ga je visoka voda leta 1933 v celoti odnesla, naslednje leto pa je tesarski mojster Čmak z Gomilkega po naročilu zadruge zgradil novega. Zanimiva pri tem je višina jezja, ki se je zaradi stalnega poglabljanja dna Savinje povečala od prvotnih 1,80 metra na sedanjih 5 metrov. Tudi jezovne zgradbe iz leta 1934 ni več, dotrajala je, danes je vidna obnovljena in gorvodno prestavljena iz leta 1975. V času največjega izkoriščanja struge je bilo na njej kar štirinajst energetskih naprav. To je bilo v dvajsetih letih. Do leta 1941 se število teh naprav ni

zmanjševalo, po vojni pa se je to število samo manjšalo, dokler se leta 1979 ni ustavila še zadnja. Večji obrati, kot so: Garant Polzela, Tovarna nogavic Polzela, Aero Šempeter, Lik Savinja Šempeter, ki so se razvili iz prvotnih manjših obratov ob strugi so potrebovali več energije in priključeni na omrežje niso več potrebovali še drugega izvora. Cena energije je bila tudi odločilna za propad naprav na strugi. V sedemdesetih letih smo zabeležili najcenejšo energijo nasploh in energija iz teh naprav je bila tudi trikrat dražja od tiste iz omrežja. Med tem se je voda iz struge začela uporabljati v druge namene, to je gojitev rib, vzdrževanje nivoja podtalnice, za industrijsko vodo in namakanje kmetijskih zemljišč. Pri energetski izrabi struge, je za vzdrževanje skrbela zadruška koristnikov, sedanji uporabniki pa jo ne vzdržujejo in v zadnjem času struga hitro propada. Pri energetski izrabi je bil pretok stalno do 3 m³/sek, letošnje jesen pa je možno brez škode spuščati samo še 1,2 m³/sek. Večji pretok bi takoj povzročil nevšečnosti zaradi propadlih brežin in zapornic.

Prek leta je na ta način možno reševati še preostali pretok, pozimi pa to ni mogoče. Manjša pretočna količina ob mrazu hitreje zmrzne in tako je ob najmanjšem pretoku nevarnost poplavl največja. Led namreč v celoti zamaši korito in voda začne uhajati iz struge in najbolj so v nevarnosti nižje ležeče stanovaljske hiše v Polzeli.

Sporen je tudi odvzem vode iz struge za namakanje. Vse dosedanje študije predvidevajo vodo za namakanje iz vodnih zadrževalnikov, predvsem v povodju Ložnice. Ti objekti niso zgrajeni in z vodo iz struge se že namaka 650 ha. Ta usmeritev je seveda napačna, ker se v Savinji povprečno vsaka tri leta zmanjša pretok pod njen najnižji biološki minimum. Po drugi strani pa se energija draži in struga postaja spet zanimiva za pridobivanje energije. Celotna struga ima do 600 kW močim vendar pri pretoku 2,5 m³, zato bo tudi tej panogi odvzem vode iz struge nezajelen.

Poseben problem je tudi kvaliteta vode. Tovarna nogavic Polzela sicer vrača odvzeto industrijsko vodo preko čistilne naprave nazaj v strugo, priklju-

čena kanalizacija iz stanovanjskih blokov v Šempetru pa je preko greznice speljana neposredno v strugo. Iz rednih analiz vode na tem vodotoku, je razvidno, da pri pretoku 3 m³ ni opazno poslabšanje kvalitete vode, pri pretoku 1,2 m³ pa je onesnaženje že močno prisotno.

Ponovna usposodobitev struge za energetsko in vse ostalo izkoriščanje bo torej terjala pretok 3 m³/sek., to pa je naloga, ki bo zahtevala znatna vlaganja v obnovo celih odsekov struge. Iz prejšnjega opisa namembnosti tega objekta je jasno, da se ta opustiti ne more in samo obnova je rešitev, ki bo zadovoljila vse prizadete.

B. P.

Za primerjavo

Prvi popis prebivalstva in domačih živali v bivši Jugoslaviji 30. 1. 1921 bivaše občine Žalec, ki je obsegala naselja Žalec trg, Spodnja in Zgornja Ložnica in Vrbe:

- konji	53 kom.
- kobile	91 kom.
- žrebci	6 kom.
- žrebata	27 kom.
- volov	13 kom.
- krav	223 kom.
- bikov	5 kom.
- mlade živine	99 kom.
- svinj	491 kom.
- ovc	5 kom.
- koz	22 kom.
- oslov	1 kom.
- perutnine	1390 kom.

J. Ž.

Čas kolin – domač praznik

DO GOSTINSTVO-TURIZEM

Nov kiosk na Vranskem

Vransko ima novo avtobusno postajo za hotelom Slovan. Nič kaj simpatično okolje so že uredili in ga še urejajo zato, ker tu avtobusi zaradi izravnavne voznega reda med Ljubljano in Mariborom stojijo dlje in potniki imajo možnost krajšega izstopa. Delavski svet Gostinstva-turizem je sklenil na postaji v stavbi ob hotelu urediti gostinski kiosk s točilnim pultom in aparati. Sprednji del bo odprt, pokrit in opremljen z masivnimi mizami in stoli. Stregli bodo vse vrste pijač in hitro pripravljene jedi.

Tako bodo nadomestili izpad dohodka hotela zaradi premostitve avtobusne postaje in morda prehiteli konkurenco, ki bo v prihodnje le v solidni in kvalitetni postrežbi.

Vy

Kakšen vodja ste?

Vodja v čedalje bolj osveščeni samoupravni družbeni strukturi ne more uspešno opravljati svoje funkcije, če ne upošteva silnic kolektiva in socialnih potreb članov. Za uspešno vodenje še zdaleč ne zadošča dobra strokovna usposobljenost vodje in pripravljenost voditi kolektiv (oddelek, službo...) tako, da bodo vsi člani zadovoljni in da bo dosežena zastavljena storilnost – vodja mora poznati tudi načine uresničevanja postavljenih ciljev.

Računati moramo na kolektiv in ne le na izjemne posameznike, ki bi urejali vse namesto kolektiva. Znati mora aktivirati speče socialne sile v kolektivu in jih usmerjati v skupno koristno akcijo.

Da bi vodja zadostil zahtevam sodobnega vodenja, mora poznati aspiracije (pričakovanja) članov kolektiva, skupinsko dinamiko, socialne procese, ki se odvijajo v kolektivu, vlogo posameznikov v interakcijah in svojo vlogo, reakcije članov na vodstvene impulze itd. Vodja se mora za svoje delo usposobiti. V to usposabljanje pa ne sodi samo pridobivanje znanja, kako naj vpliva na zavest posameznika, temveč pridobivanje zmožnosti uravnavanja čustvenih in motivacijskih mehanizmov v skupinskem dogajanju. Naučiti se mora usmerjati tudi doživljanje članov kolektiva in ne samo vplivati na njihovo miselnost in storilnost.

Da bi bil vodja lahko pri tem uspešen, se mora najprej sam dobro poznati in se stalno ocenjevati in spraševati: »Kakšen vodja sem?«

Presoja vodstvenih sposobnosti je možna s podrobno analizo vseh važnejših kvalitete, z nekakšno inventarizacijo potrebnih lastnosti s pogledom v ogledalu svojega lastnega dela. To naj bo neke vrste »test«, ki ga lahko izvedemo sami na sebi. Njegov namen ni, da bi točkovali ali šolsko ocenili razvitost svojih vodstvenih sposobnosti, temveč je mišljen bolj kot opozorilo na nekatere važnejše kvalitete, ki jih mora imeti vodstveni delavec. Če ste torej že predelavec, izmenovodja, vodja obrata, vodja oddelka, službe, sektorja ali direktor ali če mislite, da bi to lahko bili, potem preberite vsako vprašanje, nanj pošteno odgovorite in videli boste, kje so vaše močne in šibke točke.

1. Ali veste, koliko stane vsaka ura vašega delovnega časa?

2. Ali veste, koliko stane delovna ura vaših sodelavcev?

3. Ali veste za vsakega od svojih sodelavcev, koliko naredi, kako dela?

4. Ali ste že skušali ugotoviti specifične sposobnosti svojih sodelavcev in jih zaposliti tako, da je res vsak dobil delo, ki ga lahko najbolje opravlja?

5. Ali ste si ustvarili prava merila za objektivno ocenjevanje delovnega prispevka svojih sodelavcev in vas ne zavaja »halo efekt«, da vam ena sama močnejše izstopajoča lastnost, dobra ali slaba, zamegli pravo podobo o njem?

6. Ali imate že zjutraj, ko pridete na delo, jasn načrt dela za tisti dan?

7. Roko na srce: ali ste sodelavcem zaupali vse delo, ki jim ga lahko prepustite?

8. Ali poznate dimenzijo časa? Ali torej veste, koliko časa je potrebnega za posamezne vrste dela, preden ga zaprete drugim ali sklenete, da ga opravite sami?

9. Ali se ne crkljate malo in porabite preveč časa za prijetne vrste dela, medtem ko vam ga za manj prijetne »zmanjka«?

10. Ali nosite s seboj beležnico, v katero lahko sproti zapišete razne misli ali

podatke, ali pa se morda kar zanesete na svoj spomin?

11. Ali vam pisarniški posli jemljejo preveč časa v delovnem dnevu?

12. Ali preverjate svoja navodila, preden jih izdajate, da ne bi bila morda v kakšnem pogledu nejasna?

13. Ali si upajo vaši sodelavci priti k vam brez poprejšnje najave, kadar se znajdejo v stiski?

14. Ali so vaši sodelavci seznanjeni s politiko DO (TOZD) glede osebnih dohodkov, dopustov, nadomestila za bolniške dneve in kakih drugih ugodnosti? Ali poznate zgodovino vaše DO, kako se razvija in kakšne perspektive ima?

15. Ali sklicujete od časa do časa sestanke s svojimi sodelavci, da bi se pogovorili o tekočih zadevah in skupaj razmotrili težje probleme?

16. Ali priznate in pohvalite izredne uspehe svojih sodelavcev?

17. Ali vaši ljudje vedo, v čem so njihove dobre in šibke strani?

18. Ali se zavestno trudite, da bi dajali svojim sodelavcem dober zgled, s tem da spoštujete razmejitve, kažete navdušenost za delo in pokažete spoštovanje do dela drugih?

19. Ali občutite osebno zadovoljstvo, če vaši ljudje napredujejo? Ali verjame, da uspeh vaših sodelavcev dviga tudi vaš ugled?

20. Kateri so vaši trije ključni ljudje? Ali lahko opišete njihov »vžigalnik za aktiviranje« na kakšen način jih torej lahko najbolj motivirate za delo (s pohvalo, priznanjem, nagrado ipd.)?

21. Ali ste že našli človeka, ki bi bil najprimernejši, da zasede vaše mesto, če bi vi morali na drugo delovno mesto?

22. Kaj ste napravili, da bi ga čim bolj usposobili?

23. Kateri je bil največji uspeh posameznega delavca v zadnjih petih letih?

24. Ali znate pozorno in z zanimanjem poslušati druge? Ali se lahko ljudje z vami odkrito pogovore?

25. Ali razmišljate samostojno o politiki delovne organizacije? Ali pa morda le slepo sprejemate navodila od zgoraj, češ: oni že vedo?

26. Ali ste »ambasador dobre volje« pri ljudeh izven DO in jim skušate razložiti posamezne manj razumljive postopke domače hiše?

27. Ali veste, kako delajo drugi oddelki v tovarni in se ne zanašate le na slučajne in nekontrolirane podatke?

28. Ste odločni? Ali pa morda »cincate«, se kesate sprejetih odločitev, spreminjate sklepe in se date vsakomur pregovoriti?

29. Ali sprejemate odločitve brez predsodkov, subjektivnih stališč?

30. Ali skušate izrabiti tudi izkušnje in iniciativo drugih, preden se za kaj odločite?

31. Ali ste že kdaj sestavili seznam alternativnih možnosti in si zapisali razloge, ki govorijo za in proti?

32. Ali pogumno prevzimate odgovornost za svoje odločitve?

33. Kadar pride do zastojev, ali skušate analizirati vzroke, da bi tako preprečili ponovne težave?

34. Če so zastoji nastali po vaši krivdi – ali skušate pogledati resnici v obraz, ali pa iščete druge krivce?

35. Ali vas jezi, kadar ima nadrejeni drugačno mnenje? Ali pa morda poskušate ugoštevati prednost njegovih razlogov?

36. Ali se pri kritiki drugih držite dejstev?

37. Ali ste kdaj pri kritiki drugih zašli v norčevanje ali zasmehovanje?

38. Ali dajete kritične pripombe na štiri oči, pohvale pa javno?

39. Ali gledate na kritiko, ki jo sami doživljate, kot na dobrodošlo priliko, da se popravite?

40. Ali dopuščate možnosti, da sodelavci izrazijo kritične pripombe na račun vašega dela?

41. Kdaj ste nazadnje prebrali članek (knjigo) o vodenju?

42. Katera je najslabša stran vašega vodenja?

43. Kaj ste recimo prejšnji mesec napravili da bi to popravili?

44. Ali se zavestno in premišljeno trudite, da bi se čim več naučili od svojih vodij in sodelavcev?

45. Ali veste, kakšni ste v očeh sodelavcev?

46. Imate kakšen konjiček ali zanimanje, s katerim bi se od časa do časa »vsega rešili« ter se tako duševno spočili?

47. Imate še vedno čas in smisel za telesne vaje, aktivni šport?

48. Kdaj ste nazadnje priznali, da nimate prav?

49. Na kakšenem delovnem mestu bi bili radi čez leto dni, čez pet, deset let? Kaj ste napravili, da bi dosegli zastavljeni cilj?

50. Kakšno enotno oceno o svojem značaju bi si dali?

S pomočjo teh vprašanj torej lahko ugotovite svoj profil, brez ocen, brez točk, vendar zadosti zgovoren, da vas opozori na šibke in močne strani. Ne bi bilo napačno, če bi se čez pol leta spet pogledali v to zrcalo in ponovno prehtali svoje sposobnosti za vodilno (vodstveno) funkcijo v delovni organizaciji (TOZD, DSSS).

M. P.

Tovariši, vsaj dva izmed nas bi morala poenotiti stališča glede izhoda iz ekonomske krize. Pet nas je, imamo pa kar šest predlogov.

KDO SO GRADITELJI GNILE MORALE?

Največji graditelji gnile morale v naši družbi so tiste vrste ljudje, ki zagovarjajo vse, kar zadržuje kritiko, še zlasti tisto odprto in konkretno, ki so vedno za »sodelovanje z vsemi«, »proti konfliktom med ljudmi«. Igrajo lepo vzgojene državljane, v resnici pa so preračunljivci univerzalne vrste. Njihov molk in podrepniška psihologija jim omogočata hitro napredovanje na kadrovske spirali. Takšne ljudi, molčečije in laskavce, otroci in mladi srečujejo skoraj na vsakem koraku. Slišijo in vidijo avtoritete v politiki in v pedagogiki, drugim priporočajo samokritiko, ko pa sami pridejo v položaj, da bi morali biti samokritični, to možnost hladnokrvno zavrnejo in jo spet raje priporočajo drugim.

Kruh naš vsakdanji

Mnogokrat sem videl, kako brezbrizno se nalaga ali razlaga kruh v trgovinah, s kakšno surovostjo se razmetavajo hlebci kruha. Razumem, da so vsi prodajalci in razlagalci kruha vezani na določen čas, v katerem morajo opraviti svoje delo, vendar se da isto opraviti tudi na malo bolj kulturne način. Koliko kruha najdemo v smetiščnih kantah, posebno kadar so za nami kakšni daljši prazniki. Milijoni ljudi stradajo po svetlu in bi bili hvaležni za vsako drobtinico kruha pa je nimajo, drugod pa se kruh odmetava v odpadke.

Nekoč sem v neki družbi doživel, da je nekdo izmed navzočih pri kosilu iz same objestnosti vrgel drugemu v kepo zmečkan kos svežega kruha v glavo. Opozoril sem ga, da se tako ne dela, da takšno dejanje pomeni izraz skrajne nekulturne in vandalstva, a v odgovor sem žel le posmeh... V vseh mogočih časopisih se razpravlja o naši mladini, o njeni vzgoji, milijoni se trošijo za ne vem kakšne festivale in koncerte, sodbna predvsem mladinska poezija (avantgardna kot pravijo) je bolj podobna napisom v javnih straniščih kot pa poeziji. Nikjer ne zasledimo člankov, sestavkov o našem odnosu do kruha, le morda v tem, da je predrag za že tako plitek delavčev žep.

Danes te že ljudje imajo za norega, če pobereš kruh, ki ti pade z mize in ga poljubiš preden ga zopet poješ. To je vendar že zaostalo in preživeto. Nikjer ne zasledim, da bi učitelji, predvsem pa seveda starši, učili otroke odnosa do kruha. Za večino ljudi je kruh vsakdanja potrošniška dobrina sestavljena iz določenih sestavin in konec. Kdo pa še danes ve, kako so včasih pekli kruh? S kakšno ljubeznijo je zamesila gospodinja kruh, ga dala v peč in potem še vsega toplega postavila v shrambo. Da, to je bil praznik za dom.

Nikoli v življenju nisem občutil pomanjkanje kruha, naučili pa so me kruh spoštovati, da ostanke kruha pojejo živali, nikdar pa da se vrže v smeti. Pravijo, da ima vsaka stvar dobro in slabo stran. Morda bodo prav visoke cene kruha naučile mnoge odnosa do njega. Čeprav bo to morda edini pozitivni učinek, se vendar zavedajmo, da kdor ne bo spoštoval kruha, družba, ki ne bo imela odnosa do njega, bo obsojena na propad kljub vsej svoji kulturi in najsoodobnejši tehniki.

Peter Gorinšek

Zamisliti bi se bilo treba nad modeli upravljanja, morda že zato, ker nam ure, prebite na samoupravnih sestankih, prinašajo dvakrat večjo izgubo kot bolniški izostanki.

Samoupravljalce

V HMELJIŠČU POD GRAŠČINO

Kmalu bo minilo pol stoletja. Če pa hočem biti natančen, eno leto pol stoletju manjka. Naj bo tako ali drugače, zgodba bo vsak čas dobila dostojno pokojnino.

Mleka in kruha, žgancev in zolja, pa cajgnato obleko sem služil v Mali Reki. Malo je manjkalo, pa bi me oče na štrik navezal. V hribe nisem in nisem maral.

Zmagal je oče in ne jaz. Saj se ga je na moj račun tudi pošteno nasekal. Gospodar je imel dober tovkec. Šnopske pa prava božja kapljica.

Zavriskal je sredi dvorišča. Preozko je bilo, v možganih zmešnjava, smuk čez cesto in navzdol po planini.

Gospodinja, rezoča črnolaska, mi je pridno in vztrajno razkazovala spalne salone: odprtina pod pečjo, ploščad krušne peči, kot hleva z listjem nabasan, parna in kozolec.

In moj delavnik? Od ranega jutra do poznega večera. In moja šola? V zimskem času, spomladi in v jeseni pa v dnevih ko je lilo kot iz škafa. Nobeno čudo, če sem danes tako »pameten«!

Menda sta bila gospodar in gospodinja moja četrta delodajalca. Hitro sem se privadil njunim muham. Pri hiši je bilo še nekaj manjšega in mlajšega drobiža, ki sem ga neusmiljeno preganjal.

Gospodar ni bil prehudo trdosrčen, bolj njegova žena. Bil je na moč zatreskan vanjo, zato je ob nedeljah zjutraj, ko je žena odhajala k maši, na vso moč kričal.

– Mulc, pridi pogledat mojo ženkico! Ali ni najlepša roža v naši Mali Reki?

– Ta slinavka? Bedak!

Saj me ni ulovil. Do južine pa je pozabil. Gospodarja in njegovega očeta sem tikal, gospodinja pa vikal. O, stari je bil zame dobričina, to pa!

Često smo se sporekli, mule pa nismo kuhali. Gospodinja bi me rada tepla, pa se nisem pustil. Enkrat sem jo bil sunil po bregu, da si je zvila gleženj. Takrat je pač treskalo in grmelo! Kakor takrat, ko mi je gospodar naročil, naj vrh planine v visokem grmovju nasekam 50 hmeljev. Jaz pa kar po mladih smrekah! Gospodinja je jokala, gospodar preklinjal. Tisto noč sem prespal v planini.

Hmelja je bilo nekaj sto sadik. In samo zveržene štange: brezove, gabrove, kostanjeve, jelšave. Samo tiste moje so bile smrekove. Uh, v primerjavi z drugimi prave lepote!

Na obdelavo hmelja sem se kar dobro spoznal. Tega sem se bil naučil v dolini. Globoko v sebi pa sem hmelj sovražil. Mogoče sta temu sovraštvu botrovala starša. Nisem še dopolnil šesto leto, ko sta mi pred obiranjem zabičala.

– V jeseni greš v šolo. Cajgnato obleko in šolne si boš z obiranjem zaslužil!

In sem si. Zakaj gospodar v dolini je bil na moji strani. Lepo mi je meril, pa še kako baletu mi je šenkal. Tistikrat sem se svojim denarjem kupil pri peku dva kifelja in v gostilni krigelj malinovca.

Minilo je skoraj leto dni, ko nisem pokukal v dolino. Pa me je leta 1938 prav za 1. maj prijel.

– V dolino grem! sem povedal pri južini.

– Zdaj, ko se je paša začela? je gospodinja izbuljila oči in si obrisala slino.

– Ne boš šel! je gospodar dvignil žilavo desnico.

– Nikar tako ne vreščita! je rekel stari. Dela, delavec je, dopust mu pripada.

– Zbogom! sem jo jadno popihlal skozi vrata.

Skril sem se za košat grm. V zamazani obleki vendar ne morem v dolino. Gori nad hlevom sem se bil skril za košat grm, naprezal oči in čakal. Vedel sem, da bosta gospodar in gospodinja odšla na njivo. In res sta šla krompir saditi. Pa drobiž sta vlekla s seboj. Jaz pa v hišo k staremu.

Ko se preoblečem, ko sem nared za odhod, mu rečem:

– Oča, mi posodiš kovača?

– Kdaj mi boš vrnil? se je nasmehnil.

– V dolini bom zaslužil.

– Kako?

– Štange bom stavil.

– Saj jih lahko tudi tukaj, se je malce nakremžil, dal pa mi je dva kovača. Poskočil sem in ga ocmokal po neobritem obrazu.

– Hvala, stari! In sem jo odkuril, stari pa s praga za meno.

– Prekleti priliznjene!

Kam? V graščinsko bajto pod Žvajgo. K staršem, k očetu in materi. Nisem ju ne vem kako ljubil, sovražil pa tudi ne. Kako presenečen! Oba sta silila vame.

– Si prinesel kaj krompirja, fižola, moke, masti, svinjskega mesa?

Sprejem, da se ga bog usmili. Povedal sem jima, da imam za prvi maj nekaj dni dopusta. Kako sta razprla oči, v začudenju odprla usta.

– Dopust? Takle žnudravec!

– Delavec! In prvi maj je delavski praznik.

– Ni pa kmečki, je mati prekrizala od revme skrivinčene roke. Oče pa:

– Kdo te je tako podkuril?

– Kdo? Moj stari. Bil je knap v Trbovljah. Zdaj ima penzijo. Dal mi...

Ugriznil sem se v jezik. In to še pravi čas. Moral bi za očeta po jabolčnik. Oče je nekaj posumil. Videl sem, da ima suha usta. Koliko stane liter? Dva dinarja. Jaz pa imam dvajset. Naj bo.

– Dajta mi dve litrski flaši!

Kako je oče poskočil! Ves se je spremeni. Mati pa očitajoče.

– Moko, pa ne tisti tovkec!

Najprej v Šenpav. V trgovino k Cenerju. Še vedno je stregla prijazna Nežka. Morala se je biriti kot moški. Častitljivi gospodje so jo lisjaško spraševali.

– Hej, Nežka, kako pa v mednožju?

– Pragozdi! se je od srca nasmejala.

Mene se je hitro spomnila. Gledala me je, segla v škatlo z bonboni in mi zasepetala.

– Skrij! Za na pot. Saj si še v Mali Reki, ne?

– Zdaj imam dopust, sem se možato pohvalil.

– Dopust? Ah, saj res. Prvi maj! No, kaj boš kupil?

– Dve kili bele bele moke. Koliko stane?

– Psi! Na moj račun. Pa doma lepo pozdravi.

Prihranil sem štiri dinarje.

Na graščinskem dvorišču sem srečal visokega, črnolasega fanta. Mogoče je imel osemnajst, devetnajst let. Bil je brez srajce, sonce ga je pošteno ožgalo. Pravi cigan. Všeč so mi bile nenavadno kratke hlače. Nikoli ga še nisem videl.

– Dober dan! sem ga pozdravil, ko sem v rokah prestavljal škarnice z moko, pa dve prazni steklenici.

– Serbus! Čigav si?

– Povem, on zmigne z glavo.

– Poznam očeta. Skupaj stavimo štange. V hmeljišču pod graščino. Madona, same frišne, težke kot hudič. Si prišel po pijačo, za fotra?

– Mhm. Kje pa so gospod oskrbnik?

sem gledal po dvorišču. Bila sva sama, čeprav je bilo v graščini vse polno služinčadi.

– Pusti gospoda. Daj flaši. Ti pa se skrij tje za vogal.

Vzel je steklenici in nisem čakal deset minut, ko stoji pred mano.

– Na. Jaz sem Izток. In ti?

– Marko, sem šepnil in gledal flaši. Videl sem rdečo. Saj to je vino!

– Na, kraljevič Marko. Zdaj pa pot po noge, da ne pride oskrbnik. Jutri se vidiva pod graščino. Prideš?

– Pridem. Izток, hvala, tisočkrat boglona. Izток! so se mi zaiskrile oči in kot blisk sem stekel proti bajti pod Žvajgo.

Doma pa veselje. Kaj veselje, ohcet! Materi moko, očetu dva litra vina, bratcu in sestrici pa nekaj bonbonov. Oče je prinesel kozarce, mama je narezala nekaj rezin črnega kruha. Vsi smo jedli in pili, z očetom sva na ves glas kričala.

– Živel prvi maj!

Majsko jutro je bilo vedro, veselo. Nekje daleč za Celjem odsev sonca. V krošnjah cvetočih sadnih dreves plitje žgolenje. Z očetom sva capljala proti graščini. Pred vhodom je čakalo nekaj krepkih mož. Nosili so od prsti zamazane hlače, gumijaste škornje, srajce z zavahanimi rokavi in vegaste klobuke. Kot moj oče. Jaz pa bos in starih cunjah, ki jih je mati izbrskala na podstrešju. Izток pa v kratkih hlačah, v nekakšnih opankah in brez srajce.

– Gremo? je vprašal preddelavec Kobal.

– Nel je zavpil Izток. Čakajte, gospod oskrbnik bo dal malo šnopsa. Halo, gospod oskrbnik! je zatulil proti odprtemu oknu.

– Kaj tuliš? je zarežal oskrbnik in si popravljal brado.

– Liter šnopsa, sicer boste štange sami stavili.

– Nesramnež! je oskrbnik stisnil skozi zobe, zadrisknil okno, čez nekaj minut pa je prišla glavna dekla z litrsko steklenico.

– Nate. Štange morajo biti danes postavljene. Tako zahtevajo gospod oskrbnik, je rekla in izginila.

– Recu mu, naj se v rit ugrizne! se je zakrohotal Izток in podajal steklenico. Tudi meni. Branil sem se, žganja še nisem pil, toda Izток je odločal.

– Ne boš pil? Sicer ti odprem gobček in te zalijem. Alo, tri požirke. Kaj sem hotel. Napravil sem tri kratke požirke. Kako me je pogrelo. In ko smo odhajali v hmeljišče pod graščino, mi je Izток pripovedoval, da je faliran študent, daljni sorodnik oskrbnikov gospe. Nihče da ga ne mara, ne starši in ne sorodniki, ker da je prevelika baraba. Denar si služi, kjer pač delo dobi. Brezposelnost je strašna, jesti in piti pa mora.

Hipoma sem ga vzljubil kot brata.

– Vi štirje, je rekel možem, boste luknjali, jaz bom postavljaj, tale Marko pa mi bo štange podajal. Boš? me je potrepljal po rami.

– Bom! sem pritrdil in ga objel okoli ledij.

– Kdo bo zdaj komandiral? se je razhudil preddelavec Kobal. Ti ali jaz?

– Če vam ni prav, lahko grem. Oba z Markom lahko greva, je rekel fant.

– Ne, ne, to pa ne! so kričali moški, ko smo steklenico do kraja izpraznili in je Izток prazno v Bolsko zalučal.

Ko je Izток zavihel prvo štango, je zavriskal, da se je slišal odmev od graščinskega zidovja. In delo je steklo kot da so železne in lesene štange z oljem namazane. Hmeljevske so bile frišne, težke ko svinec. Stiskal sem zobe in jih podajal Iztoku. Prebral sem knjigo o Tarzanu. In takšnega Tarzana sem zdaj našel v hmeljišču pod šenpavsko graščino. To je bil Izток, faliran študent medicine, nekje pri Ljubljani doma.

– Uha, uha, uha! je bila slišati iz težkega sopenja. Sonce je bilo visoko na modrem nebu. Dekla je prinesla pletenko tovkeca. Pogasili smo žejo in Izток je dekl zabičal.

– Povej gospodu oskrbniku, za malico zahtevamo vino. Dopoldne in popoldne, sicer prenehamo in gremo v oštarijo.

Možakarji so prižgali cigarete, globoko vdihavali. Izток ni kadil, povlekel me je proti Bolski, se do golega skelet in skočil na glavo v globok tolmun, zaplaval, se povzpela na breg in kar na moko kožo navlekel gate in hlače.

– Pa ti si pravi Tarzan! sem ga sunil v rebra.

– Tudi ti boš, samo počakaj. In nikar ne

dovoli, da bi drugi po tebi teptali. Si me slišal?

– Slišal, Izток.

Nato pa spet vrtnanje, stavljenje, vlačenje. Nihče ne bi verjel, da je v tako kratkem času toliko štang postavljenih.

Pravi lastniki graščine in posestva so bili trije gospodje iz Radovljice. Dva sta bila nizka in debelušna, tretji pa pravi hrast, gospod šestdesetih let. On in njegova sedemnajstletna hčerka sta prinašala malico. Izток pa zabičava moškimi.

– Strici, ne me zatožiti!

Vzel je pletenko in zil jabolčnik v tri luknje. Kaj pa spet to? sem pomislil. Pa je bilo kmalu vse jasno.

Gospod je kar ostrmel, ko je videl, koliko štang je postaviljenih. Dvignil je močorne roke in na ves glas pohvalil.

– Pridni ste, zares pridni. Zato sva vam tudi pošteno malico prinesla. Vino, prekajeno svinino in hleb belega kruha.

Jerbas in pletenko sta postavila v rižo med postavljene štange. Izток pa v gospoda. Skoraj prosil ga je, naj zavihli eno štango. Gospod je privolil. Rekel je nad vse lepi hčeri, naj stopi k prvi zvrtni luknji. Stopila je, jaz sem privlekel gospodu štango, ki jo je komaj komaj dvignil. Posrečilo pa se mu je, da jo je zasadi na ravnost z jabolčnikom napolnjeno luknjo.

– Ahhh! se je izvalilo iz močornih prsi, medtem pa je brizgnilo na vse strani, gospod in hčerka sta bila od nog do glave poškopljena. Gospodična je jokaje tekla proti graščini, gospod se ni jezil. Rekel je: Saj vem, to je krst. Dober tek vam želim in pridno postavljajte. Pobje, za likof pa bo od mize teklo.

Tako je rekel in počasi stopal vzdolž doline.

– Prekleta baraba! se je preddelavec Kobal obrnil k Iztoku, mi pa smo se smejali, da so se trebuhi kar stresali.

Vsi smo držali besedo. Mi smo s postavljanjem končali še pred mrakom, v oskrbnikovi predsobi nas je čakala zares bogata večerja. Pili smo vino, vriskali in peli.

Izток me je po nekaj dneh skupnega potepanja pospremil v Malo Reko. V roko mu je stisnil tri kovače. Gospodarju je dejal, da je iz ministrstva iz Ljubljane. Sprejeli so me kot da sem pravi božji sin. Pozanimal se je, kako ravna z menoj. Me redno pošiljajo v šolo, ne pretiravajo z delom, imam dovolj prostega časa, dostojno ležišče, hrano in da se bo kmalu spet vrnil.

– Serbus, Marko! mi je stisnil roko.

– Adijo, Iztok! sem ga objel, v trenutku mi je bil najdražje bitje na svetu.

Odšel je, srečala se nisva nikoli več.

Ne samo, da sem prvič po svoje praznoval prvi maj, priboril sem si tudi pravico do boljšega, bolj človeškega življenja, saj je Izток odločno povedal, da ni daleč čas, ko ne bo več pastirjev in pastirici, hlapcev in dekel.

Potem, ko mi je še stari dejal, da mi tistih dveh kovačev ni treba vrniti, sem bil neizmerno vesel in srečen, ponoči, na dokaj mehki postelji sem začel razmišljati o nekem novem življenju.

Drago Kumer

Vi delavci ste z roko, jaz z glavo, a svojo mi zastavo držimo le visoko.

Vi ne, jaz nisem bogataš, zato sem veren vaš pristaš.

Simon Gregorčič

pred 85 leti

V SPOMIN JUSTINU HROVATU

Dan pred rojstnim dnevom naše republike smo se na šempetrskem pokopališču poslovili od Justina Hrovata. Komaj nekaj let po srečanju z Abrahamom ga je kruta usoda iztrgala iz vrst delavcev kmetijstva Žalec, iz vrst zelene bratovščine in iz vrst pevskega zbora Svoboda. Nikoli nihče ne bo mogel malemu Jerneju nadomestiti ljubečega očeta, niti ženi vrniti moža.

Pestro in zanimivo je bilo Justinovo življenje. Zibelka mu je tekla v številni družini v Zgornjih Grušovljah. Star komaj 18 let se je zaposlil na železnici. Leta 1957 je opravil izpit za čuvaja proge, 1962. izpit za desetarja proge. Kazalo je, da se uspešno vzpenja na poklicni poti železničarja. Toda ropot vse številnejših traktorjev na naših njivah ga je potegnil v naše vrste. 1964. leta je postal traktorist na Polzeli in nato v Šempetru. Takoj je nadaljeval z izobraževanjem: 1967. leta je opravil izpit za KV traktorista in kombajnista. Delo je opravljal z zadovoljstvom in ljubeznijo. Žal pa v osebnem življenju ni šlo tako gladko kot v poklicu. Težave je premagoval na račun lastnega zdravja. Čeprav je v drugem zakonu ob ženi in sinu končno našel družinsko srečo, je bilo njegovo zdravje že tako načeto, da je bil v letu 1982 spoznan za invalida III. kategorije. Svoje bogate izkušnje traktorista je s pridom uporabljal na novem delovnem mestu v delavnici. Čeprav močno bolan je često s svojim smehom razveseljeval tovariše, bil je nenehno pripravljen na šalo. Iz njegovih besed je neredko odsevalo razočaranje nad našo družbo, v kateri je vse preveč krivic. Bil je človek brez dlake na jeziku in kot takšen vedno pripravljen zastaviti svojo besedo kjerkoli ne meneč se za posledice.

Justina bomo ohranili v spominu kot tovariša, sodelavca in prijatelja.

OOS DE Vrbe – Šempeter

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene Nežike se zahvaljujem kolektivu Vrtnarstva za darovano cvetje, izrečene tople besede in spremstvo na njeni zadnji poti.

Žaljuči mož
Ivan Ratej

V spomin

Ko ob koncu leta preverjamo naše delo in se spominjamo vseh, ki so prispevali k našim uspehom, vezemo spomine o ljudeh, ki so z nami preživeli veliko lepih in težkih dni. Misel se nam je ustavila ob tebi, naša

MARIJA MATEJ

Ob tebi, ki si bila naša učiteljica poštenega dela, zgled, kako je treba premagovati težave in vztrajati na pravi poti.

Deset let si bila zvesta sodelavka, potem pa si nas pred letom dni tiho in neopazno, kot si živela, za vedno zapustila.

Topel spomin nate pa bo ostal.
Sodelavci CMI

V SPOMIN

Lani poleti smo pospremili na zadnji poti kmeta kooperanta in sosedo iz Migojnic

Marka DOLINARJA in Jakoba KLOARJA

na pokopališče v Grižah.

Naneslo je, da sta soseda umrla na isti dan. Prvi star 63 let, drugi deset let mlajši. Pogreba sta bila istega dne. Zbrala se je nepregledna množica sorodnikov in znancev.

Oba sta bila hmeljarja že po tradiciji in vzorna pridelovalca hmelja. Bila sta dobra soseda in prijatelja. Izmenjavala sta si izkušnje in pomagala drug drugemu. Oba sta poleg hmelja imela izreden smisel za živali, Marko bolj za govedo, Jaka bolj za konje.

Ohranili ju bomo v lepem spominu.

Sosedi

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem za lepo cvetje, pevkam in godbenikom, obema govornikoma in spremljevalcem na zadnji poti.

Jožica Dolinar in
Justa Kloar z družinama

ILIRSKA BISTRICA DO AGRINA, BLAGOVNICA HMEZAD

DO Agrina je konec lanskega novembra odprla v Ilirski Bistrici Blagovnico Hmezad s 400 m² prodajne površine, 150 m² priročnih skladišč, 800 m² dvorišča za stroje, IMT servis. Ker ni parkirišč, bodo dvorišče povečali na 2.100 m². Osemnajst zaposlenih bo za začetek v programu od vijaka do traktorja ustvarilo skoraj 1/3 prometa materialne blagovnice v Žalcu.

Na otvoritvi so prisostvovali predstavniki občin Il. Bistrica in Žalca, SOZD Hmezad, bank, izvajalci del, občani in delavci Agrine.

Pogled v notranjost velike in vzorno urejene blagovnice.

V OSRČJU JE VEDNO NEKAJ DOBREGA IN KORISTNEGA

Hmezadov hotel GOLDING RUBIN v Žalcu JE v osrčju moje dežele.

V SLOVO

Na braslovškem pokopališču smo se poslovili 7. 12. 1987 od naše zveste sodelavke, članice TZO, od dobre krajanke in sosedice ter skrbne Prodničarjeve mame,

Antonije Breznikar

iz Orle vasi.

Delo, skrb in močna vera v življenje so bila vodila njenega življenja, ki jih ni kazala le v besedah, ampak v dejanjih.

Vneta za napredek je celo življenje vztrajno delala, rada pomagala vsakomur v vasi s svojimi fizičnimi in umskimi sposobnostmi.

Tako je dala tudi svoji kmetiji dobre temelje, da bo ta napredovala.

Žal je življenje kratko, komaj se ga dobro zavemo, že se moramo od njega posloviti. Tudi pokojnica zapušča svoj dom, ko nasledniki vneta obnavljajo svoja poslopja in kmetijo, čeprav v težkih gospodarskih razmerah.

Pokojni Prodničarjevi mami se zahvalujemo za vsa dobra dela in dolgoletno zvesto sodelovanje.

TZO TRNAVA

V pričakovanju snega

ZAHVALA

Ob smrti moža

JUSTINA HROVATA

se zahvaljujem za darovano cvetje in pomoč Kmetijstvu Žalec, Obratu Šempeter, lovski družini Polzela, moškemu pevskega zboru Polzela, OŠ Šempeter in g. župniku za opravljen obred in sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga pospremili na zadnji poti.

Žena Marija v imenu sorodstva.

Kdaj bo 11. agroski?

Pozdrav Savinji

O, zemlja slovenska en sam si dragulj, pil tvojo lepoto bi vsak kot metulj, Gorenjska te vabi v svoje gore, Dolenjska na cviček in polharjev lov, Koroška te objema z lepoto gozdov, pozdravlja te štajerski vinski ta hram nikdar si ne želi iti drugam. Poznaš to dolino? Pil njeno prelest, in slišal Savinje valov si šelest, kjer hmelj se spreminja v savinjsko zlato, in griči številni objamejo jo. Kjer ribič s palico v vodi stoji, z letuške se cerkve mu zvon oglasi, odmev on začuje z Oljske gore, večer je, pa lipan se dvigne z vode. Poslušam Savinjo, nastaja večer, in sonce zapira za sabo že dver... Šempeter, Podvin in Letuška ti vas Savinjske doline najlepši si kras! In ko bom zapuščal to lepo zemljo, edino za tabo mi bode hudó, po zemlji slovenski, prelepi ti kraj, ko vračati se ne bom mogel nazaj...

Vladimir Štiglic

Misliti svobodno je velika stvar, a misliti pravilno je še večja.

METAFORE

Kdo bi si mislil, da je že naš največji pisatelj v nekaterih od svojih mnogih del predvidel tudi tako zamotan sistem današnjega investiranja? A če boste dobro pogledali in se spomnili tistih dni, ko so vam učitelji vtepali v glave pomembna Cankarjeva dela, boste videli res lepe primerjave:

FAZE INVESTIRANJA PO IVANU CANKARJU:

Zamisel
Raziskava tržišča
Idejni projekt

Investicijski program
Podrobno projektiranje
Razpis
Zbiranje ponudb

Inženiring firma
Investitorjeva banka
Licenčna pogodba
Pridobivanje dovoljenj

Izbira dobaviteljev
Uvoz opreme
Carinjenje opreme

Dobava domače opreme
Gradnja in montaža
Tehnični prevzem

Zagon
Projektant
Redno obratovanje

– MED ZVEZDAMI
– PODOBE IZ SANJ
– KNJIGA ZA LAHKOMISELNE LJUDI
– ZA NARODOV BLAGOR
– ZA KRIŽEM
– KONCERT NA VRTU
– NA SVADBENEM POTOVANJU
– LISJAK
– HIŠA MARIJE POMOČNICE
– ZAKLENJENA KAMRICA
– HLAPEC JERNEJ IN NJEGOVA PRAVICA
– KOSTANJ POSEBNE VRSTE
– BLAGO Z DUNAJA
– GOSPOD DAVKAR SE JE ZAMISLIL
– POVEST O DOLGEM NOSU
– PES, MAČEK IN MIŠI
– LITERARNO IZOBRAŽENI LJUDJE
– NESPODOBNA LJUBEZEN
– GREŠNIK LENART
– SEDMINA

Kje, kdaj in ob kakšni priložnosti je bila posneta fotografija? Odgovorite, čaka vas lepa knjižna nagrada. (Urednik)

Milka Povše

NOČ V TUJINI

Nebo je jasno, zvezde so svetle, v naravi krasno sije njih žar. V dolini sence so se razpletle v prelepe vence – svet je kot čar.

Narava spava v nočnem hladu, nad mano plava čarobna noč in ura bije na bližnjem gradu. V temi zasije meseca luč.

Hladan zapiha veter v dolini, da gozd zadiha kot prebujen, a misli moje so v domovini, moji kraljici; zasnula sem.

PRAZNIČNI POGRINJEK V ASTRI PO HMEZADOVO

Podajanje kljuk komercialistov pri skupnih kupcih ni ravno najbolj zaželena navada, pri nas je pa skoraj že kar praksa. Toda tudi takšna praksa rodi tu pa tam kak užiten sadež in eden sočnejših je veleblagovnica Astra v Ljubljani, s katero zelo uspešno poslujejo pri prodaji svojih izdelkov DO Celjska mesna industrija, DO Celjska mlekarina in DO Jata.

Že lansko leto se je porodila ideja, da bi v Ljubljani organizirali trajnejšo priložnostno prodajo Hmezadovih izdelkov oz. pridelkov. Z Astrinimi delavci iz TOZD Trzinje smo našli skupen jezik in se dogovorili za akcijo, ki smo jo v osnovi načrtovali tako, da bi lahko bila trajnejša v korist vseh sodelujočih. Dogovorili smo se za naslednja izhodišča:

- izbrali smo obdobje pred prazniki v novembru s tem, da prodaja traja več dni skupaj;
 - asortiman blaga zajema vse kar Astra prodaja iz naše ponudbe (meso in mesni izdelki, mleko in mlečni izdelki, med in izdelki iz medu, gobe...), s podarkom na posebnostih posameznega proizvajalca;
 - Astra odstopi svoj osrednji prodajni prostor ob vhodu v veleblagovnico in možnost vključitve v njihov program ponudbe preko bifeja;
 - Akcija nosi naslov »Praznični Hmezadov pogrinjek v Astri«
 - popust pri maloprodajni ceni za potrošnika naj bo obojestranski v enakem odstotku od trgovine in proizvajalca;
 - skupna reklama v sredstvih javnega obveščanja (RGL, Ljubljanski dnevnik, Delo) se deli enakomerno na vse udeležence;
 - možnost aranžiranja izložbe ob vhodu v veleblagovnico v času trajanja akcije;
 - enakopravna vključitev v Astrino diskontno prodajo v »Jami«.
- Začetek je bil nad pričakovanji zelo uspešen kljub manjšim operativnim

spodrslijajem. Na osnovi dobrih prijateljskih odnosov in enakopravnem položaju trgovine in proizvajalca se je povečal tudi promet med letom.

Na pobudo delavcev Astre smo ponovili predlansko akcijo z vsemi že dogovorjenimi izhodišči s to razliko, da se nismo vključili v ponudbo Astrinega bifeja in da sedaj ni sodelovala DO Jata.

Razširili smo tudi skupno propagando na prvi program Radia Ljubljana in na Val 202. V času od 16. do 21. novembra smo tako prodali skupaj skoraj 5 ton izdelkov, kar je lepa količina za eno akcijo.

Posebej moramo pohvaliti aranžersko službo v Astri, ki je za našo akcijo zelo uspešno in atraktivno označila vsa kupčevemu očesu izpostavljena mesta v veleblagovnici. Pred vhodom je kupce pričakal Hmezadov pano, ob vhodu je bila lepo aranžirana izložba, in komaj si vstopil, si že stal pred polno vitrino klobas, sira in medu. Nad vitrino so visele naše reklame, vabila k nakupu in ceniki. Med prehodom iz samopostrežne prehrabene prodajalne v pritličje je bila na celi steni ena sama Hmezadova reklama.

Resnično vsestranska, vidna in uspešna predstavitev dobrega poslovnega partnerja.

In ko človek takole ocenjuje uspešno skupno poslovno potezo in se sprašuje, zakaj takih akcij ni več, si misli, ali ni morda kaj narobe v našem Hmezadu? Ali je morda premalo podajanja kljuk, ali je premalo potreb po skupnem nastopu, ali pa je premalo...

AC

Novoletna križanka

Nagrade

1. - 20.000.- din
 2. - 15.000.- din
 3. - 10.000.- din
- in pet knjižnih nagrad.

Pri reševanju vam želimo malo zabave in če nam boste v uredništvo Hmeljarja poslali rešitve do 15. januarja, pri žrebanju obilo sreče.

Srečno Novo leto in lep pozdrav!

Urednik

Prosinec

Januar gorak - kmet siromak.

Če v prosincu ni snega, ga še mali traven da.

Tistemu, ki je zanič, vzamemo delo, OD in ostale bonitete mu pustimo. Delo prenesemo na tiste, ki so zmogni, a ni njih delo za gratis.

Vedno več je ljudi, ki dobro živijo, in nič ne delajo, in vedno več je ljudi, ki delajo, in ne živijo.

»Ne glede na narodnostne posebnosti so temeljni interesi delavskega razreda isti v vsej državi...«

Tito

Ob 20-letnici DO Minerva so 27. XI. 1987 v dvorani SOZD Hmezad v Žalcu podelili sodelavcem številna priznanja

Hmezad - DO Kmetijstvo Žalec

razpisuje

JAVNO LICITACIJO

za prodajo rabljenih osnovnih sredstev, kmetijske mehanizacije in poslovnega inventarja.

Seznam sredstev, namenjenih za prodajo je na sedežih TOZD Kmetijstvo Petrovče in TOZD Kmetijstvo Latkova vas.

Licitacija bo 22. januarja 1988 ob 9. uri na posestvu Šempeter v Šempetru. Pred pričetkom licitacije morajo udeleženci plačati varščino v višini 10 % izklicne cene.

POT DOMOV

Ko pozno v noč ubiram pot domov, se bliža polnoč že, a jaz prek gore, a glej šmenta, hodim že urice tri, a doma pa še ni in ni.

Dejal sem, Janez preveč si ga popil, preveč se veselil in pot domov zgrešil. A kaj, ko zlahotno vince je sladko, zdaj utrujen hodim vedno bolj težko.

Glasno zajuckam, saj danes staro leto je. Veselo je srce, ko vince v glavo gre. Za Novo leto - jutri - še kozarčka dva, s prijatelji izpil ga bom do dna, »JUH«.

Romanca Škorjanc

Človek nikoli ne zaide v težave laže kot takrat, ko je prepričan, da pozna pot.

Hmeljar je začelo izdajati maja 1930. leta Hmeljarsko društvo za Slovenijo kot štirinajst-dnevnik. Izhajal je do okupacije aprila 1941. Januarja 1946 je začel svoje poslanstvo kot glasilo Hmeljarske zadruge »Hmezad«. Sedaj ga izdaja delavski svet SOZD Hmezad Žalec.

Za obveščanje in strokovno delo med hmeljarji in delavci je Hmeljar prejel priznanje Zveze sindikatov Slovenije in Društva novinarjev Slovenije, Savinovo priznanje občine Žalec in priznanje Poslovnega združenja za hmeljarstvo, živinorejo, sadjarstvo in vinogradništvo »Styria« Celje-Maribor.

Predsednica uredniškega odbora: Ivanka Kragl.

Člani: Darko Simončič, Pavlina Glušič, Marija Kroflič, Jožica Krajšek, Nives Jerman, Milan Kolar, Branko Povše in predstavnik Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo.

Uredništvo: Glavni in odgovorni urednik in lektor Vili Vybihal, inž. kmetijstva, novinarka Marjana Natek.

Strokovno prilogo za hmeljarstvo ureja Vili Vybihal.

Hmeljar izhaja enkrat mesečno v 5.500 izvodih. Tisk Aero Celje - TOZD Grafika.

Uredništvo je v SOZD Hmezad, Ulica Žalskega tabora 1 v Žalcu, telefon (063) 714-141. Cena izvoda je 450 din.

Na podlagi mnenja Sekretariata za informacije pri IS Slovenije je oproščen temeljnega prometnega davka.

CELJSKI ZBORNIK 1987

S 35 članki posega na celotno celjsko področje in je zanimiv. Uredil ga je Gustav Grobelnik in izdala Kulturna skupnost občine Celje. Izvod zbornika stane 4.000.- din in ga lahko kupite v čitalnici Knjižnice Edvarda Kardelja v Celju.

Vy

HMELJAR

JANUAR ŠT. 1/1988

STROKOVNA PRILOGA ZA HMELJARSTVO

Dr. Dragica Kralj

KLONSKA SELEKCIJA SAVINJSKEGA GOLDINGA

UVOD

V posameznih hmeljarskih področjih so nastajale pokrajinske sorte ali ekotipi, ki so sestavljene iz fenotipsko podobnih in genotipsko različnih rastlin. Hmeljarji so jih postopoma izboljševali z izbiro sadik iz rodnejše rastline. Nastali so bolj izenačeni, vendar še vedno heterogenetski kultivarji, ki so v pivovarstvu še danes cenjeni (aromatični hmelj).

Na Češkem (Keydel, 1985) so z izbiro žateškemu hmelju povečali pridelek in grenično vrednost, izboljšali na odpornost na peronosporo ter podaljšali vegetacijo. Najbolj znani kultivarji, vzgojeni s klonsko selekcijo so 'aromat', 'siřem', 'lučan', 'blato' (Kiřgeci et al, 1984). Podobno so v Nemčiji nastali kultivarji 'hallertauer mtf', 'spalter', 'herbsbrücker sp.' in 'tettananger'. V Angliji je hmeljar Golding (Beard, 1952) izbral iz populacije canterburškega hmelja več tipov z različno dolgo vegetacijo. Iz teh izbranih populacij so z nadaljnjo individualno izbiro nastajali kultivarji: 'eastwell golding', 'early bird golding'. Hmeljar Fuggle je iz populacije 'colegate' (pozne zelenega hmelja) izbral rastlino, za katero je menil, da je sejanček in jo je razmnožil kot angleški srednjerani 'fuggles'.

V Vojvodini je kultivar 'bačka' heterogenetska populacija, ki je po Kiřgeciju (1984) izvorno 'hallertauer', 'strisselspalter', 'würtemberger', 'herbsbrücker' in 'elsaaser'. Iz mešane populacije 'bačke' je Husar (1962) izbral enajst na peronosporo odpornejših klonov, z različno dolgo vegetacijo, ki pa niso vpisani v sortno listo.

Sadar (1928) navaja, da smo v Sloveniji v letih 1855 do 1860 v Savinjski dolini preizkušali 'žateške' hmelje, ki pa se niso obnesli. Leta 1870 je Josip Bilger uvedel 'würtemberški' hmelj, ki se prav tako ni obnesel. Karel pl. Haupt in Janez Hausenbichler sta iz Anglije leta 1888 prinesla 'golding', ki je bil leta 1928 razširjen v 98 odstotkih hmeljišč, 2 odstotka hmeljišč pa je zavzemal pozni 'tettanški' hmelj,

prinešen iz Nemčije leta 1853. Na vzhodnem Štajerskem so pridelovali pozni in zgodnji štajerski hmelj, izbran iz češke, žateške populacije. Sadar (1959) ugotavlja, da se je 'savinjski golding' v Sloveniji adaptiral in se po pravici imenuje 'savinjski golding', četudi je po vsej verjetnosti 'fuggles'. Hartley (1964) je namreč ugotovil, da eterično olje 'savinjskega goldinga' in 'fugglesa' vsebuje farnesen, medtem ko ga 'golding' ne vsebuje. Tudi genetska analiza je pokazala (Kralj, 1972), da sta 'savinjski golding' in 'fuggle' genetsko enaka.

'Savinjski golding' je bil vse do leta 1971 edini kultivar v Sloveniji. S pomočjo naravne in vzdrževalne selekcije ter modernejših metod oskrbovanja je dajal iz leta v leto večje pridelke, dobro se je prilagodil in je po svojem fenotipu značilen za Slovenijo. Klonsko selekcijo 'savinjskega goldinga' smo začeli v letih, ko je bil ustanovljen Inštitut za hmeljarstvo. Rezultati tega dela so obravnavani v tem sestavku.

MATERIAL IN METODA

Na žovneškem posestvu so leta 1952 nabrali sadike v nadpovprečno lepem hmeljišču 'savinjskega goldinga' in jih posadili na Inštitutu za hmeljarstvo, v hmeljišče SN-2 in SN-3, na površini 1,96 ha in sicer 7925 rastlin (Kač, 1952-1956). V tem hmeljišču so v avgustu pet let zaporedoma ocenjevali rastline po habitusu in pridelku od 1 do 5 točk (1 je bila najslabša ocena). Po tej metodi je bilo 89 rastlin ocenjenih vsako leto s 5 točk. Te so klonsko razmnožili in z njimi zasnovali primerjalni poskus, zastavljen po metodi bloka, v štirih repeticijah, v vsaki po 10 rastlin. Kontrola je bila naravna populacija 'savinjskega goldinga'.

Poskus smo obdelovali in oskrbovali po takratni tehnologiji, le da smo s fungicidi škropili samo enkrat v cvet in sicer od 1960 do 1963. Opazovali smo morfološke in fenološke značilnosti in ocenjevali poškodbe po peronospori. V maju in

*Zadovoljno, uspešno
in sodelovanja polno
novo leto 1988*

vam želi

Inštitut za hmeljarstvo
in pivovarstvo Žalec

juniju smo šteli kuštravce, ocenjevali smo jakost okužbe listov in storžkov, od 1 do 10 točk (1 je bila ocena zdravega storžka). Pridelek smo tehtali po parcelah (zeleni hmelj). Kakovost storžkov smo določili s trgovsko oceno: obiranje, barvo, varstvo in aromo z 1 do 5 točk (1 je bila najslabša ocena); z mehanično analizo: teža 100 storžkov, utežni odstotek vretenc, gostoto kolenc na vretencu in s kemično analizo po Wöllmarju: odstotek alfa kislin, odstotek beta frakcije, grenično vrednost. Podatke smo statistično ovrednotili s F testom in izračunali značilnost razlik z Duncanovim testom pri 99 odstotni zanesljivosti.

Klone, z značilno boljšim pridelkom od naravne populacije 'savinjskega goldinga' smo razmnožili in z njimi zasnovali matično hmeljišče v Vrbju, pri Koloficu.

REZULTATI

Morfološke značilnosti klonov so bile, razen pri klonu 28, enake kontroli. Trta je bila značilna za 'savinjski golding', srednje debela, zelena, ob pojavu zalistnikov je postala rahlo rdečkastovijoličaste barve. Zalistniki so bili po rastlini enakomerno razporejeni, dolgi do enega metra. Rastlina je imela habitus srednje širokega valja. Klon 28 pa se je razlikoval od drugih klonov zaradi debele, zelenordeče pikčaste trte, dveh metrov dolgih zalistnikov, ki so oblikovali široko valjaste ali košaste rastline. Storžki so bili razporejeni samo v vrhu rastline. Dozoreli so 28. avgusta, deset dni kasneje kot pri drugih klonih.

Poškodbe zaradi peronospore (razpredelnica 1) so bile pri osemindvajsetih klonih enake kot pri kontroli (7 do 5 točk). Dva klona sta imela občutno več poškodb (9,6 do

10 točk), šestdeset klonov pa manj (2,2 do 5,5 točk). V maju je bilo do 7 kuštravcev na 10 rastlin, v juniju pa do 15. Poškodbe na listih in storžkih so bile majhne.

Pridelek klonov (razpredelnica 2) je bil v povprečju enak kontroli. Prvo leto 0,68 kg/rastlino, drugo 1,60 kg, tretje 2,26 kg in četrto 2,36 kg. Dva klona (12 in 24) sta imela za 29 odstotkov večji pridelek od kontrole. Ostali kloni se niso razlikovali od kontrole.

Storžki klonov so bili podobni kontroli. Bili so lepe zelene barve, z leskom, izenačeni in brez poškodb (razpredelnica 3). Imeli so srednje veliko lupulina rumene barve; bili so lahki, z majhnim odstotkom vretenc in z gosto razporejenimi kolenci (razpredelnica 4).

Kemična vrednost klonov je bila v povprečju manjša od kontrole (razpredelnica 5). Sedem klonov je imelo namreč značilno majhen odstotek alfa kislin, medtem ko je ostalih dvainosemdeset imelo podoben odstotek kot kontrola.

DISKUSIJA

Analiza devetinosemdesetih izbranih klonov je pokazala, da je povprečni pridelek vseh klonov podoben pridelku naravne populacije 'savinjskega goldinga': zato menimo, da obravnavani kloni predstavljajo naravno populacijo 'savinjskega goldinga', vključno s klonom 28. Omenjeni klon po fenotipu močno odstopa od ostale populacije. Zaradi podobnosti poznemu žateškemu tipu hmelja menimo, da je ostanek sortimenta iz prvih let hmeljarjenja, ne pa mutacija. Primesi nekoč pridelovanih kultivarjev najdemo še v sedanjih hmeljiščih 'savinjskega goldinga' (ca. 1 odstotek rastlin). Kako težko

KLONSKA SELEKCIJA SAVINJSKEGA GOLDINGA

(Nadaljevanje s 1. strani)

je določiti primesi, dokazuje dejstvo, da so bile izvorne rastline preizkušenih klonov pet let opazovane, ne da bi ugotovili sortno netipičnost poznega klona 28. Mnogi novi kultivarji, pridobljeni s klonsko selekcijo, so le izbrani primešani kultivarji. V inštitutskem sortimentu sumimo, da so: češki 'osvaldov klon 126', 'poljski klon 12', 'vzhodno nemški 'saladin', 'fuggles' in 'savinjski golding' identični in nimajo nobenih značilnosti, po katerih bi jih lahko razlikovali. To mnenje pa moramo še preveriti z genetsko analizo.

Občutljivost na peronosporo je bila pri večjem številu klonov po uporabljeni metodiki manjša kot pri naravni populaciji, 'savinjskega goldinga', kar pa ni zanesljiv prikaz večje odpornosti.

Kakovost klonov je podobna kakovosti naravne populacije 'savinjskega goldinga', vključno odstotek alfa kislin. Ne moremo pa mimo dejstva, da je bil odstotek alfa kislin v tistem času večji kot po letu 1980. V letih 1962-63 je bilo poprečje 6,8 odstotka, po 1980. letu pa ca. 5,0 odstotkov alfa kislin. Razlogi za takšno zmanjševanje odstotka alfa kislin v zadnjem desetletju še niso pojasnjeni.

Sklepna ugotovitev je, da imata dva klona, 12 in 27 značilno večji pridelek (ca. 29 odstotkov) od naravne populacije 'savinjskega goldinga'. Hmeljišče, posajeno s temi dvema kloni pa ni pokazalo nobene prednosti pred naravno populacijo 'savinjskega goldinga'. Naše delo se je osredotočilo na vzgojo novih genotipov z velikim odstotkom alfa kislin, kar je bila v tistem času zahteva pivovar. Ko smo ugotovili veliko okuženost 'savinjskega goldinga' z jablanovim mozaik virusom (Dolinarjeva, 1985) smo se odločili za zvečevanje pridelka savinjskega goldinga s pomočjo brez-

virusnih sadik, ki dajejo po preliminarnih rezultatih Dolinarjeve (1987) od 15 do 30 odstotkov večji pridelek in večji odstotek alfa kislin do 20 %.

LITERATURA

BEARD F. H. Seven clonal selection of golding hops. - Annual Report of East Malling Research Station, 1952.

DAVIS E. L. Variation in Cultivated Varieties of Humulus lupulus and its Relation to the Possible Sources of these Varieties. - Doc. Dissertation, Series Publication No. 17, 179, University Microfilm, Ann Arbor, Michigan, 1956, s. 13-18.

DOLINAR Marta, 1985 Interno poročilo. - Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo, Žalec, 1987.

HARTLEY R. D. Chemistry - The year's Work. - Wye College Annual Report, Kent, 1964, s. 14-17.

KEYDEL F. Sonderkulturen (HOFMANN W., MUDRA A., PLARRE W. Lehrbuch der Züchtung landwirtschaftlicher Kulturpflanzen, Ban 2). - Verlag Paul Parey, Berlin in Hamburg, 1985, s. 417-424.

HUSAR M. Metodika i rezultati selekcije hmelja na odpornost protiv plamenjače u Vojvodini. - I. jugoslovanski simpozijum za hmeljarstvo, Velenje, 1962, s. 70-73.

KAČ L. Interna poročila: Klonska selekcija H-8. - Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo, Žalec, 1958-1973.

KIŠGECI J. Hmeljarstvo. - Poljoprivredni fakultet - Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad, 1984, s. 128.

KRALJ D. Ugotavljanje sorodnosti med sortami hmelja (Humulus lupulus L.) savinjski golding, fuggle in early bird golding. - Hmeljarski bilten št. 2, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec, 1972, s. 65-75.

SADAR V. Hmeljarstvo. - Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, 1928, s. 15.

SADAR V. Na obisku pri britanskih hmeljarjih. - Hmeljar 14 (1959) 1-2, s. 28-29.

TRESH J. M., NEVE R. A. Improvements in the virus-status of the English hop crop. - Proceedings of the Scientific commission of the International Hop Growers' Convention, Freising, 1982, s. 94-97.

mesi so namreč sestavni del prodajnega artikla in jih pozneje ne moremo več uspešno izločiti kljub sodobni čistilni tehniki. Zato moramo skrbeti, da je primesi čimmanj, s tehniko obiranja tj. z dobrimi obiralnimi stroji in čistilniki ter z uspešnim ročnim čiščenjem zelenega hmelja na traku obiralnega stroja.

V juliju 1986 je Poslovna skupnost za hmeljarstvo Slovenije sprejela **Pravilnik o prevzemanju hmelja**. V njem je poleg drugih določil v 7. členu naveden kot minimalen kakovostni pogoj 3 % primesi listja in pecljev, nad 5 % pa se izloči. Ta normativ je izvršni odbor ublažil na seji 30. 9. 1986, da se le hmelj z **več kot 7 %** primesi izloči iz skupne prodaje, kar je bilo prej pri 5 % primesi. Ta ublažitev kriterija ni pozitivno vplivala na kakovost oziroma odnos hmeljarjev do novih kriteri-

jev kvalitete. Poleg tega tako iskanje povprečne kvalitete izniči vse napore, da bi bilo primesi čimmanj in je krivično do vseh tistih hmeljarjev, ki se trudijo pridelati hmelj s čimmanj primesmi, pa s tem tvega, da pridelajo manj hmelja. S takimi odločitvami Izvršilni odbor presegla svoja pooblastila in naloge in ne usmerja slovenskega hmeljarstva preko težav k boljši perspektivi, kot si jo lahko projeciramo danes. Smatram, da je količina primesi pomembna karakteristika vrednosti oziroma kvalitete hmelja, zato se bom v nadaljnjem zadržal na njej.

V tabeli 1 prikazujem povprečne vrednosti količine primesi v direktno vzetih vzorcih kot tudi v povprečnih vzorcih po grupah, kot smo jih prikazali na razstavah hmelja 1985 in 1986.

Razpredelnica 1 **Jakost okužbe po peronospori**

Ocena	Številka klona	1-10 točk
2.2	28	
3.5	16	67
4.0	19	29 32 33
4.5	2	3 4 14 15 30 34 50
5.0	1	8 10 21 35 42 45 56 62 75
5.5	10	18 27 51 58
6.0	5	11 17 36 43 64 66 79 80
6.5	9	22 24 40 41 48 55 60 76 87 89
7.0	7	12 25 31 39 44 47 52 70 72 73 78 83 84
7.5	7	12 25 39 72 78 83
8.0	23	26 49 43 57 63 85
8.5	84	
9.0	82	
9.5	13	20 38 71 74

10.0 46 65 značilno večja občutljivost od kontrole

Duncanov test $s_x = 3.21$, $SP = 365$. Mejna diferenca je 1.6 točke

značilno manjša občutljivost od kontrole

enaka občutljivost kot pri kontroli

Razpredelnica 2 **Pridelki v kg zelenega hmelja na rastlino**

kg	Številka klona
1.4	13 19 82 87
1.5	6 10 20 29 34 36 37 39 51 54
1.6	9 14 17 18 21 25 42 46 47 48 57 60 62 64 66 69 73
	75 79 84 85
1.7	5 16 22 23 26 30 38 41 44 45 49 50 61 76 80
1.8	3 4 7 32 33 43 53 55 63 68 70 77 78 81 83 88
1.9	1 2 8 11 15 40 52 56 58 59 65 86 89
2.0	24 28 31 35 67 71 74
2.1	72

2.2 12 27 značilno večji pridelek od kontrole

Duncanov test $s_x = 0.15$ $SP = 267$. Mejna diferenca je 0,45 kg

Razpredelnica 3 **Trgovska ocena storžkov od 1-5 točk, 1 je najslabša**

Genotip	Obiranje	Barva	Varstvo	Aroma
	min. max.	X min. max.	X min. max.	X min. max.
Kontrola	3.5 5.0	4.2 3.5 5.0	4.2 3.1 5.0	4.1 3.0 4.0 3.4
Kloni x	3.5 5.0	4.1 3.5 5.0	4.1 3.0 5.0	3.9 3.0 4.0 3.3
Klon 12	4.0 4.0	4.0 3.8 4.0	3.9 3.8 4.0	3.9 3.8 3.0 3.4
Klon 27	4.3 5.0	4.6 3.3 4.0	3.6 4.0 5.0	4.5 3.5 3.0 3.3

Analiza razstavnih vzorcev na primesi je pokazala, da je količina primesi v obeh letih visoka in stalna. Manj kot 3 % primesi smo ugo-

tovili za **savinjski golding** v letu 1985 pri 39,8 % vzorcev, v letu 1986 pa le pri 20,8 %. Za **auroro** pa v letu 1985 pri **43,1 %**, a v letu 1986 le pri

Dr. Tone WAGNER

PRIMESI V HMELJU LETNIKA 1986

Tudi letnik 1986 smo analizirali na primesi. Osnova so bili vzorci, ki jih je zbral Hmezad-export za osnovanje tipskih prevzemnih vzorcev. Kriteriji so bili isti kot leta 1985. O njih smo pisali v lanskim prilogi Hmeljarja. Tam smo podali tudi rezultate analiz. Na žalost so zaradi pomanjkljivosti pri uredniškovanju izpadle tabele. Sicer pa smo v obeh letih rezultate prikazali na razstavah hmeljnih vzorcev. Razstava letnika 1985 je bila izrazitejša, letnika 1986 skromnejša. Obe pa sta prikazovali realno sliko kakovosti našega hmelja. Določitev primesi je bila skrbna, analitična, vzorec intakten. Količina primesi je v letu 1986 večja kot v

vzorcih, v katerih je v svrhu prevzema določal primesi Hmezad-export. Tu je tudi splošno znano pravilo, da se s formiranjem povprečnega vzorca količina primesi zmanjša. Povsod v svetu določajo primesi in zdrobljenost iz slučajno vzetega vzorca, ki ga ne mešajo iz več vreč. Z doslednejšo analizo lahko določimo tudi več primesi, nikakor pa manj. Tako so znani primeri analiz hmelja v prodajnih sporih zaradi primesi med ZR Nemčijo in USA, kjer so kupci določili precej več primesi kot prodajalci in na osnovi svoje analize hmelj celo vrnili. S tem hočemo poudariti pomen določanja primesi v hmelju za uspešno trgovino. Pri-

3,7 % vzorcev. Stanje se je v letu 1986 poslabšalo – povečala se je količina primesi, posebno pa se to pojavlja pri aurori, kjer prevladujejo drobne primesi listja in drobnih delov pecljev pod 5 mm. Take primesi so posledica letine – hmelj je bil drobno olistan, saj je pocvital in dalj časa zorel. V letu 1986 so karakteristične drobne primesi, kar pomembno poveča utežni odstotek primesi pri obeh vodilnih slovenskih kultivarjih. Izločanje takih primesi je možno le z zračnim tokom ali drobnimi siti. Tak separacija je malo selektivna, saj se pri tem izločajo tudi manjši storžki in lističi storžkov pa lupulinski prah. Na sploh je izločanje teh drobnih primesi, ki so karakteristika našega suhega hmelja predvsem v zadnjem letu, iz suhega hmelja nemogoče. Ročno čiščenje suhega hmelja na traku v Hmezad-exportu pred vlaganjem izloči le nekaj grobih primesi in kaže eventualnim opazovalcem – inozemskim kupcem našo pripravljenost, da jim prodamo čisto blago. Je pa drago in neučinkovito. Da je mnogo drobnih primesi v hmelju, je kriva tudi groba manipulacija s suhim hmeljem, ki ne drobi le storžke, temveč še prej suhe lističe primesi.

V letu 1986 je Poslovna skupnost uvedla pri obračunu hmelja tudi določanje primesi po Pravilniku o prevzemanju hmelja. Uvajanje te določitve, ki je objektivna in numerična, obeležuje kakovost hmelja, je zahtevala določene napore tako Poslovne skupnosti in

Hmezad-exporta. Z ozirom na skromne možnosti je bila določitev primesi opravljena na povprečnem vzorcu, ki je bil slično odbran kot vzorec hmelja za določitev vlage. Tak povprečen vzorec ni več intakten, saj je sestavljen iz malih vzorcev 20 × 20 – 30 g in dosega težo le 20–30 g. To vpliva predvsem na količino primesi, saj je predvsem drobnih prašnih primesi manj in tudi izrazito velike primesi se več ne vključijo v tak vzorec, saj niso reprezentančne za tako mali vzorec. Kljub temu je letošnje določanje primesi prikaz stanja in pove, kako pomembno je objektivno določanje primesi ter vrednotenje kvalitete. V tabeli 3 prikazujemo rezultate določanja primesi po območjih. Na žalost nismo mogli vrednotiti po kultivarjih, saj so na tehtnih listih kultivarji pomešani, kar otežkoča tudi sortiranje v Hmezad-exportu po kultivarjih.

Ugotovljeno je manj primesi kot v tabeli 1 in 2 v letu 1986.

Hmezad-export je analiziral 1740 vzorcev hmelja tj. pri 70.000 balah 1 vzorec (20–30 g) na 40 bal. Ta vzorec je sestavljen iz 40 podvzorcev 40 × 20 g = 800 g – 1200 g) in vzet od tega vzorca za analizo primesi v teži 20–30 g.

Primesi na kupu

Ob obhodu terena v času obiranja smo ugotovili različno količino primesi na kupu v suhem hmelju. Vrednosti enega takega obhoda prikazujemo v tabeli 3 a.

Razpredelnica 4 Mehanična analiza storžkov

Genotip	Teža		Utežni %		Dolžina vretenc				Gostota kolenc			
	100 storžkov				X	min	max	X	min	max	X	
Kontrola	9.9	19.7	13.1	6.1	8.8	9.4	10.1	14.9	13.0	6.2	7.4	6.9
Kloni x	8.2	19.7	12.1	6.8	11.6	8.9	8.5	14.7	11.6	5.8	8.0	7.2
Klon 12			9.9			8.5			10.5			7.2
Klon 27			9.8			7.7			9.9			7.4

Razpredelnica 5 Kemična analiza storžkov po Wöllmerju

Genotip	Skupne smole			Alfa kisline			Beta frakcija			Grenična vrednost		
	min	max	X	min	max	X	min	max	X	min	max	X
Kontrola	14.3	14.9	14.6	5.7	7.3	6.8	6.3	5.8	6.9	6.6	8.1	7.5
Kloni x	11.9	16.5	14.9	4.2	7.5	6.5	5.1	8.5	6.5	5.7	9.1	7.5
Klon 12	13.7	13.8	13.8	6.2	6.9	6.5	6.0	6.6	6.3	6.9	7.8	7.3
Klon 27	13.7	13.8	13.8	5.8	6.5	6.2	5.9	6.7	6.3	6.5	7.2	6.9

Razpredelnica 6 Alfa kisline

Alfa kisline v %	Številka klona																											
4.0	41																											
4.5	10																											
5.0	24	34	50																									
5.5	29																											
6.0	1	2	3	4	6	7	11	14	15	16	18	20	22	25	27	28												
	30	33	36	37	40	42	43	44	46	51	54	56	65	66	69	70												
	78	79	83	84	88																							
6.5	9	32	68	82																								
7.0	5	9	12	13	17	19	23	26	31	32	35	38	39	47	48	49												
	52	53	55	57	58	59	60	61	62	63	67	68	71	72	74	75												
	76	77	80	81	85	86	87	89																				
7.5	45																											
7.7	73																											

Duncanov test $s_x = 0,36$, SP = 89 Mejna diferenca do kontrole je 1,2 %

Tabela 1: Količina primesi v tipskih vzorcih – savinjski golding

Območje	1985		KV	1986		KV
	število vzorcev	Povprečje		število vzorcev	Povprečje	
Savinjska dol. družbeni sektor	26	3,9	44,0	15	4,0	41,7
Savinjska dol. privatni sektor	40	4,3	73,4	30	6,7	66,0
Savinjska dol. zeleni prevzem	17	3,3	35,0	5	6,0	39,9
Savinjska dol. SKUPAJ	83	3,9	65,2	50	5,8	65,2
Dolenjska in Šmarsko	9	3,7	36,9	8	5,8	40,8
Zgornje Dravska dolina	9	4,3	45,9	5	4,0	53,0
Ptujsko in Dravsko polje	4	2,7	23,3	4	4,7	21,9
Zgornje-Savinjska dolina	5	3,2	50,0	5	5,0	54,3
SKUPAJ	110	3,9	60,3	72	5,6	60,5

Tabela 2: Količina primesi v tipskih vzorcih – aurora

Območje	1985		KV	1986		KV
	Število vzorcev	Povprečje		Število vzorcev	Povprečje	
Savinjska dolina družbeni sektor	28	3,0	42,8	20	5,3	37,7
Savinjska dolina privatni sektor	44	4,3	52,1	32	7,7	72,7
Savinjska dolina zeleni prevzem	20	3,6	56,3	14	6,6	64,8
Savinjska dolina SKUPAJ	92	3,8	53,4	66	6,7	68,0
Dolenjska in Šmarsko	6	4,1	64,1	7	6,5	42,4
Zgornje Dravska dolina	5	2,7	55,2	8	5,1	77,6
Ptujsko in Dravsko polje	8	1,9	55,7	8	4,9	49,0
Zgornje Savinjska dolina	5	5,4	52,1	3	6,9	49,2
SKUPAJ	116	3,7	57,6	92	6,4	68,1

Tabela 3: Količina primesi po analizah Hmezad-exporta leta 1986

Območje	Vzorci		KV	Max-Min.
	Povprečje			
Savinjska dolina družbeni sektor	656	3,3	41,5	11,4–8,8
Savinjska dolina privatni sektor	491	3,2	61,7	12,2–0,6
Savinjska dolina zeleni prevzem	167	3,0	44,5	8,4–1,1
Dolenjska in Šmarje	114	3,1	48,7	7,3–0,6
Zgornje Dravska dolina	108	3,7	55,9	10,0–0,9
Ptujsko in Dravsko polje	154	2,7	42,9	7,0–0,7
Zgornje Savinjska dolina	50	2,6	52,9	6,0–0,7
SKUPAJ	1740	3,2	–	12,2–0,6
Razstavni vzorci	savinjski golding	–	–	15,7–0,2
Maximum-min. 85				12,5–0,5
maximum-min. 86	savinjski golding	–	–	18,1–1,7
	aurora			31,8–1,2

Primesi v vreči

so lahko neenakomerno razporejene. Predstavljamo si, da se kotlijo storžki bolj za rob vreče, a listi in panoge lahko ostajajo v sredini. Zato smo analizirali hmelj v vre-

čah na količino primesi tako, da smo vreče prerežali in vzeli vzorec ob robu in na sredini vreče. Prav tako smo analizirali tudi hmelj na prebiralnem traku pred žveplanjem. Podatki so podani v tabelah 4 in 5.

Tabela 3a: Primesi v suhem hmelju 1986

Datum	Št. vzorca	Mesto odvzema	% primesi
23. 8.	1	IHP Žalec	2,04
23. 8.	2	IHP Žalec	3,78
23. 8.	3	IHP Žalec	2,29
23. 8.	4	IHP Žalec	4,42
23. 8.	5	IHP Žalec	2,01
25. 8.	6	Šempeter	3,02
25. 8.	7	Šempeter	4,85
25. 8.	8	Polzela	5,22
25. 8.	9	Grušovlje	10,93
25. 8.	10	Latkova vas	5,09
25. 8.	11	Zg. Grušovlje	3,98
25. 8.	12	IHP Žalec	4,11
25. 8.	13	Vrbje	8,10
25. 8.	14	Vrbje	5,31
25. 8.	15	Grušovlje	8,42
Povprečno primesi			4,91

Tabela 4: Primesi v vreči %

Kultivar	% primesi	
	rob	sredina
savinjski golding	5,64	7,42
	8,21	8,41
	6,09	5,43
	12,01	9,52
	6,65	6,92
	9,17	6,80
	12,45	11,69
Povprečje	8,60	8,02
aurora	5,96	6,63
	7,79	5,01
	8,10	6,14
	5,23	4,13
	4,28	3,57
Povprečje	6,27	5,10
	rob	sredina
Ponovitev v 1 isti vreči 2	9,25	11,99
	9,15	10,80
	8,00	10,49
	10,81	10,19
	6,39	3,95
	13,75	15,27
	9,06	3,65
	3,11	3,60
	6,64	7,52
	8,66	12,13

Iz tabel vidimo določeno variabilnost odstotka primesi, vendar tako kot lani ni sistematičnih razlik med sredinskim robom vreče. Ugotavljamo, da prevladujejo manjše primesi, ki se obnašajo kot lističi

storžka in po fizikalnih lastnostih pri basanju hmelja ne kažejo kakšnih posebnosti. Poleg tega se hmelj že sprime v enotno gmoto na kupu oziroma v košu.

Tabela 5: Primesi na traku

Kultivar	% primesi
aurora	5,38
	16,58
savinjski golding	9,44
	14,66

SKLEP

1. Primesi so problem kakovosti slovenskega hmelja. Na srečo še ni reklamacij naših kupcev.

2. Analize povprečnih vzorcev kažejo pomembno nižje vrednosti kot intaktni vzorci, zato naj bi v bodoče analizirali intaktne vzorce.

3. Metodiko določanja in normative bo potrebno uskladiti z metodiko naših kupcev, če bomo hoteli obdržati ta tržišča in osvajati nova, zahtevnejša.

4. Skrb za kontrolo kvalitete bi moral voditi inspekcijski organ, npr. Hmeljna komisija za Slovenijo tako v odkupu kot v prodaji. Vedno bolj ugotavljamo, da na žalost nimamo kompetentnega avtoritativnega telesa, ki bi bdel nad kakovostjo in renomejem slovenskega hmelja tudi za nas in bodoče hmeljarje, kar obstaja v drugih državah.

Preobremenjenost obiralnih strojev je pogosto vzrok za več primesi med hmeljem.

Kvaliteta obiranja na velikih obiralnih strojih se je izboljšala, žal še ne vsepovsod.

Zmotno je mnenje, da se primesi na sušilnici izgubijo.

Ko hmeljišča mirujejo, so hmeljarji že polni novih načrtov.